

LIBER I.

PROOEMIUM.

In doctrina de Dominio considerabimus

I. *ejus definitionem & divisionem, Tit. I.*

II. *Objectum Tit. II. de Rerum Divisione.*

III. *Modos acquirendi, qui sunt ratione Originis vel Juris Gentium, ut: Occupatio, Accessio & Traditio, vel Civilis & denuo vel universales, ut: Hereditatis aditio, Bon. Poss. agnitio, Arrogatio, vel singulares, ut: Usucapio, Fidei commissum, Legatum.*

De Occupatione speciatim: Venatione, Piscatione & Bellica Tit. III. de accessione & traditione Tit. IV. de Usucapione Tit. V. nam reliqui modi sub Hereditate & Jure Personarum commodius explicantur.

IV. *Effectus, ut: Potestatem utendi fruendi. Tit. VI. Defendendi per nunciationem novi operis. Tit. VII. Cautiorem de Damno infecto. Tit. VIII. Per Actionem negatoriam. Tit. IX. Finium regundorum. Tit. X. Recuperandi per*

Rei-

Reivindicationem. Tit. XI. Actionem
Publicanam Tit. XII. Dividendi, un-
de Communi dividundo Tit. XIII. Alie-
nandi Tit. XIV. Certam utilitatem
transferendi Tit. XV. ubi de servitu-
tum doctrina.

V. Adjunctum, quod est Possessio, hinc vi-
denda Definitio cum Divisione Tit.
XVI. Ejusdem Acquisitio & Retentio
Tit. XVII. Amissio & Recuperatio Tit.
XVIII.

VI. Modo amittendi Dominium Tit. XIX.

TIT. I.

De Definitione & Divisione Domini.

§. 1.

Dominium vel latius sumitur, vel strictius,
prius definitur: Jus per quod res nostra
esse dicitur, vid. L. 69. 70. §. 1. de Usufruct. vel Jus,
quo res modo adeo præcipuo ad nos spectat,
ut eodem spectet ad neminem vid. Dn. Thom.
Jurisprud. div. lib. 1. cap. 1. strictius accepti de-
finitio est, quod sit Jus, per quod res corpo-
ralis nostra esse dicitur.

§. 2.

§. 2. Uterque significatus occurrit in textibus Juris, quod probant Huber. *ad Inst. de R. D. n. 29. & 31.* Born. *Dissertat. de Jure in re.* In eo Huberum notat Thomafius, quod priorem acceptionem impropriam dixerit, quæ tamen improprietas in Legibus non prædicatur de eadem.

§. 3. Coincidit fere cum binis his acceptionibus nota divisio Domini, in Dominium Juris, & Dominium proprietatis. Quod exinde patet, quod Strauchius, pro hujus assertionem iisdem textibus Juris utatur, quos Huberus pro declaratione prioris allegavit, vid. Strauch. *Dissertat. VI. §. 9.* Rejicit quidem Dominium Juris Ludvvell. *Exercit. IV. ad Inst. thes. 4. cum allegatis.* Verum ipsa gemina acceptio §. 1. adducta litem componit. Prolixè satis hanc controversiam tractat Bachov. *ad Trentl. vol. II. Diss. 20. thes. 1. Lit. L.*

§. 4. Dividitur porro in verum & quasi seu fictum Dominium, illud jam explicitum est, hoc vero: Est Dominium à Prætore excoGITATUM iis casibus, ubi prius deficit: æquum tamen esse videtur, ut alicui competat petitio. Notissimum exemplum est in actione Publicana §. 4. *J. de Action.* Hopperus, vid. Seduardum *tit. 9. n. 17.* bona fide similes fictiones prætorias cepisse ait, religioni enim fuisse Prætore contra Juris Civilis regulas ali-
quid

quid suscipere inde fictionem vocasse in subsidium. Sed adde DN. Thom. in *Nev. Jurispr. ante Justinian.*

§. 5. Dividitur tertio Dominium in utile & directum, quæ distinctio tribus exemplis, Emphyteusis, superficiæ & Feudi declaratur, sed quartam speciem, bona laudemialia adjicit B. Schilter, in *Comm. ad Jus Feud. Alem. p. 55.* Nos de singulis exemplis videbimus titulo sequenti. Ludvvel. l. c. hanc distinctionem refutat, eo, quod Emphyteuta dominus esse negetur. *L. 1. §. 1. si ager Veltigalis.* Idem egit Treutler. *vol. I. Diss. 15. thes. 1. Lit. G.* Sed huic respondet ejus Scholiastes Bachov. *ibidem.* Ludvvello reponimus quod cit. *lex. 1. §. 1.* loquatur de Emphyteusi per locationem constituta, locatione autem, Dominium non transferri constat.

§. 6. Dominium ab usufructu separatum, dicitur proprietas, idem Dominium proprietatis; cum usufructu vero conjunctum: Jus plenum *L. 17. quib. mod. Ususfr. amitt.* Inde distinctio in Dominium plenum & minus plenum. Scilicet cum Dominium plures facultates sub se contineat, colligere licet, quod secundum magis & minus variare possit.

§. 7. Dominium est vel revocabile vel irrevocabile, illud, cui à Jure, aut pacto cer-

tus est præscriptus terminus e. g. Dominium dotis, bonæ fidei possessoris, Dominium, quod quis habet, qui rem sub pacto retrovendendi emit &c. Ista distinctio, quod detur Dominium rei & spei, vivum vel quiescens parum in recessu habet.

§. 8. Dominium est vel pluribus commune, vel proprium unius, ex hoc fluit Rei vindicatio, ex isto actio communi dividundo. Ita tamen ut directa actio detur tantum Dominis rei corporalis, reliquis utilis, vid. *L. 4. communi dividundo.* Tandem est vel Universale sive Hæreditas, vel singulare, de quo jam diximus, vel eminens, quod est principum, vel vulgare quod est subditorum, vid. *Grot. de Jur. B. & P.* vid. *Schrag. Dissertationib. de Jur. Rer.* *Feldmann. de Jure in re.* *Huber. in digressionibus.* *Born cit. dissert.* *Hahn. de Jure Rer. B. Schilt. Exer. XVI.* ubi de distinctione Romanorum in Dominium Quiritarium & Bonitarium.

TIT. II.

De Rerum Divisione.

§. I.

Continentur in rerum tractatione singulæ Jura, inde à generalibus Juris capitibus eandem separat *Balduin. de stud. Jur.* Sed ne

ne nimium Juris Civil. Romani circuli tur-
bentur, nos de iis inspectionem huc referi-
mus. De acceptione vocabuli rei Voët. *ad*
princ. huj. tit. n. 3. 4. Sumitur hic potissimum
pro bonis corporalibus & incorporalibus.
vid. Gæddoeum *ad L. 23. de V. S.*

§. 2. Princeps divisio Imperatoris de-
sumitur a possessore, quod res sint vel in patri-
monio vel extra illud. Hæ sunt, quæ de fa-
cto non sunt in potestate singulorum, sed,
quæ vel plane nullius, vel extra patrimoni-
um secundum quid, quales sunt: communes,
publicæ & universitatis.

§. 3. Communes dicuntur, quæ ad o-
mnium usum proditæ in nullius Dominio
sunt, sed primo occupanti acquiruntur, Voët.
ad §. 1. Inst. h. t. referuntur huc aer, aqua pro-
fluens, mare & littora maris. Enimvero ae-
rem rectius accessorium ejus rei, quam abit,
dici, solidè evincit DN. Thom. *ad Dissert VI.*
Strauchii. Idem judicium esto de aqua pro-
fluente, cujus itidem non est usus sine re-
gione, prædio &c. & licet communicetur a
Principe vel Domino privato: atramen hæc
ipsa communicatio demonstrat, quod com-
municans * sit Dominus. Remansit itaque
solum mare, quod tamen de vastissimo Ocea-
no cape. Nam ubi mare territorium alluit,
vel in fretum coangustatur, Dominis non

caret, vid. Selden. Strauch. *de mare claus.* Julium Pacium *de Dominio Venetorum in mare Adriat.* Loccenium, Stypmannum *de jure maritimo* multo magis littora in Dominio principis habenda sunt, quod vel inde clarum, quod hodie bona naufragorum in eadem rejecta, non reddantur, nisi certum pretium (eius Berge-Lohn) ** fit solutum.

* Hinc & apud Poetam dicitur: *usus communis aquarum, non ipse aque, imo B. Schilt. Exerc. IV. §. 17. plane de jure Romano res communes & publicas, principis arbitrio subjectas fuisse demonstrat.*

** *Quæri solet: utrum salva conscientia orari possit: Daß Gott das Strand-Recht segnen wolle / mihi, cur negem, non liquet. Sensus enim est, ut naufragio facto bona ad littora salva appellentur, non ut naufragium fiat. Vid. Phil. Ecclog. 21. L. 11.*

§. 4. Rerum in littore maris repertarum tanquam accessorii, Jure Romano libera erat occupatio. Rarissime, ni fallor, in litore gemmæ, lapilli & res pretiosæ reperiuntur. Cæterum ubi extant, secundum notissimam circa ἀδίστοτα regulam, princeps sibi collectionem reservare potest. Sed quid si de hac reservatione non constet? Puniri hoc casu non posset subditus, qui bona fide egit. Verum cum mores Germaniæ fere in universum res publice expositas principi addicant, imo & apud Roman. concessione Prætoris opus fuisse

fuisse velit Schilter *d. l.* videtur principem, ipsa collecta à colligente vindicare posse. Vid. tamen DN. Stryk *II. M b t.*

* *Questio an visio in harum rerum inventionem sufficiat, quam tractat Bachov. volum. II. ad Treutl. p. 192. it. alia questio, quid agendum, ubi lex de his non extat, inanes esse videntur, ubi enim res alicujus momenti colliguntur, ubi lex, ibi nil, non opus disquisitione Juridica, adde tamen Grypbiand. de Insulis c. 31.*

§. 5. Republicæ definiuntur, quæ sunt in patrimonio populi. In eo à communibus differunt, quod non cedant occupanti, nec obstat *lex 24. de Damno infect.* vid. Voëtium ad §. 2. h. t. Hujus generis apud Romanos flumina & portus, quæ usum navigandi & piscandi §. 2. *Instit. b. t.* In Germania uterque usus satis restrictus. Unde tot vocabula Juris Grutiæ, Geranii, Stapulæ, Vectigalis &c. vid. Noah Meurer *von Wasser & Recht / Fritsch de Jure Fluviatili.* Sane in omnibus rebus ad certum hominem non spectantibus, libera est principum potestas, quales ipsis limites definire velit. Hinc qui his rebus non obstante Principis restrictione, sibi extant, uti vult, vel privilegium, vel præscriptionem immemorabilem docere debet. Hopp. ad §. 2. *J. b. t. Ockel. c. 3. de præscript. immemor.* Vocat hanc observationem : limpidum regalium fontem Schilt. *Exercit. IV. §. 17.*

§. 6. Riparum usus tanquam accessorii fluminum, itidem publicus est Jure Romano, sed proprietates spectat ad eos, qui vicina prædia possident. §. 6. *J. h.* propter Custodiæ incommodum *vid. L. 10. de R. J. Zæsius & Dessel. in not. ad J. h.* voluit, hodie hoc esse mutatum, cum ripaticum Regalibus accenseatur Juri Feudali *l. unic. quæ sint regal. II. Feud.* Verum Dn. Stryk. U. M. h. t. ripaticum de vegetigale, quod per flumen trajicientibus imponitur, capit. Jus trajectory itaque die *Sähr* *Gerechtigkeit* principi adscribendum, non autem riparum proprietates. *vid. Phil. Ecclog. IX. L. II.*

§. 7. Res nullius sunt, quæ ad neminem spectant sed occupanti cedunt. Referuntur huc, Hæreditas jacens, Thesaurus, Res derelictæ, Res divini Juris, & feræ bestiarum.

§. 8. Sed hæreditas jacens magis subtiliter, quam utiliter dicitur res nullius. Scimus enim, quod Jus hæreditarium secundum certos ordines, certis personis & tandem fisco, qui nunquam deficit, per Jura defertur. Jam vero in qua re alicui Jus competit, ea non est nullius. Neque juvat, quod Hæreditatis non dicatur fieri furtum, sed expilatio, *tot. tit. de crimin. expil. heredit.* vel hodie statuta de furtis loquentia non rectè ad crimen expilatæ hæreditatis extendantur, *vid.*

Mat-

Matthæi de Crimin. p. 231 art. 165. Peinl. Zalsa
 Ger. Ord. *Ibique* Blumlacher n. 5. sufficit ta-
 men, quod occupans puniatur, neque rem
 suam faciat, contra notissimam regulam de
 rebus nullius.

§. 8. Thesaurum, seu rem ab eo de-
 fossam, aut absconditam, cujus memoria
 ignoratur, rem nullius esse, difficile credi-
 tu est. Si enim reperit quis eum in suo,
 est inventoris, vid. tamen L. 3 § Neratius de
Aqua Pluv. si vero in loco alieno invenitur,
 nunquam totus cedit inventori. Thesaurus
 in loco fisci inventus, dimidium Cæsaris esse
 statuitur. Tandem in loco sacro inventus per
 L. 3. §. 10. de Jur. Fisci ab inventore non acqui-
 ritur. Minimum Imperatores de inventione
 thesauri, in loco præcipue sacro diverse re-
 scripserunt, quod eleganter ostendunt Jacob.
 Gothofr. ad Cod. Theod. b. t. Bachov. Vol. II.
 Disp. 20. thes. 2. Lit. G. ad Treutl. Cujacius Lib.
 IX. observ. 37. Hotomannus ad Inst. b. t. Imo
 sunt, qui quæstioni subjiciunt inventorem si
 quantitatem indicare nolit. Carpz. Prax. Cri-
 minal. Sicuti & alterum tantum fisco persolve-
 re cogitur, qui partem ad fiscum pertinentem
 suppressit. Vid. Voët. ad Inst. b. t. Quis vero
 talia cum rebus nullius conciliabit. Inde di-
 cendum, ni fallor, Thesaurum esse accesso-
 rium fundi, cum tamen fortunæ dono inve-

niatur sæpissimè ; inventori præmium leges decreverunt. Adeoque est accessorium irregulare, unde non dat occasionem *Leg. 2. C. de rescind. vendit.* vid. Richter. *p. II. Decis. 99. n. 102. 105.* *

* *Regulas, quas de thesauro adduximus sunt Leges ipsius Imperatoris, quibus debetur obsequium. Sed questio utrum thesaurus sit res nullius est theoretica, ubi ratiocinio indulgendum, vid. Bachov. ad præterea p. 38. seqq.*

§. 9. Hodie Regalibus accensetur, adeo ut hæc acquisitio Juris gentium dicatur. Vid. Grot. *lib. II. c. 8. §. 7. de Jur. B. & Pac.* Prosper. Farinac. *de variis & divers. quæstion. 1104. Inspect. 1. n. 22.* Sed contrarium defendunt Philippii *Eclog. 18. lib. II.* Richter. *cit. Decis. 99. p. II. n. 102.* Heig. *quæst. 13.* Lauterbach. *Dissert. de Thes. Illi nituntur II. Feud sô. text. Jur. Saxon. lib. I. art. 35. tit. Juris Suevic.* vid. Schilt. *Exercit. 41. §. 41.* Hi vero Legislationem Justiniani fundamenti loco ponunt, textum feudalem ad Italiam restringunt, Legem Juris Saxonici de metallis accipiunt. Verum hæc omnia invita Minerva Judice Bachovio cit. loc. Concludit tamen B. Schilter. *d. l.* quod hic error contra leges Germaniæ Jus faciat. An sufficiat effusio ad acquisitionem? vid. Bachov. *c. l.*

§. 10. Quod pro de relicto habetur à quolibet occupari potest. Requiritur animus

nis & factum externum & ita explicantur *L. 34. de pact. §. L. 17. §. 1. de A. vel A. Poss. Secund. Usum Mod.* has res fisco tribuere volunt Zypæus *not. ad Jus Belg. Perez. ad C. de bon. vacant.* Optime dixeris, potius homines nostri seculi alienis magno desiderio inhiare, quam propria abjicere. Attamen cum & derelinquendi animus ex facto & negligentia præsumatur, cavendum in praxi, ut signa retentionis externa extent, exemplum habet *Capoila caut. 235.* Cæterum doctrinam quæ omnia ad eum fisco addidit ipsius Grotii est loco *supr. cit.*

§. II. Res divini Juris vel sacræ sunt, de quibus in Jurisprudencia Ecclesiastica, vel Religiosæ, quarum quæstiones mixti fori. Licet enim quæstio de cæremoniis moderandis & dirigendis spectet ad Consistoria, *Carpz. lib. II. Jurispr. Eccles. Defin. 378. n. 5.* Attamen in nostro foro politico quæri solet, quis sepeliendus & an honeste, itemque de sumtibus tenendum, quis eas debeat suppeditare, quales & quomodo restituendi, *vid. U. M. §. 5. de religios.* Regulariter quivis honeste sepeliendus, quia pœnam sapit inhonesta sepultura. Necessitas funerandi incumbit hæredi *L. 3. §. f. de Religios. parenti, L. 21. filio & omnibus, inter quos est sanguinis conjunctio.* In subsidium etiam marito *L. 22. eod. tit.* Imo & Creditoribus *§. 57. U. M. d. l.*

§. 12. Binæ commendantur pro restitutione cautelæ, scil. ut personæ conjunctæ protestentur de animo repetendi ne donasse videantur. Menoch. *Conf. 116. n. 2.* Ad obst. *L. 14. §. 7.* respondit Brunnem. *ibid.* Deinde cum modus inter excessum & defectum præcipue servandus Mev. *p. II. Decis. 322.* utile est, ut quis Judici moderandos ab initio offerat Carpz. *p. I. Constit. 28. Def. 21.*

§. 13. Tertia species rerum divinarum sunt res sanctæ, definiuntur, quod sint res, quæ peculiari sanctione ab injuriis hominum defensæ sunt. Huc refer muros, portas, Residentias, loca, ubi pax der Burg, Friede specialiter constituta, pæna relinquitur arbitrio Judicis. Murorum transgressori Lipsienses relegationem dictitarunt Philipp. *in Ecclog. h. t.* pro varietate circumstantiarum potest etiam ad ultimum supplicium deveniri. Vide Menoch. *de A. J. Q. lib. II. cas. 483.* Bachov. *c. l.* Scriptores Thesaurorum voce Burgfriede Dn. Stryk. *de Jure Resid. Chass. p. 5. c. 24. n. 125. glor. mund.*

§. 14. Bestiæ in triplici differentia sunt vel feræ, vel mixti generis, vel mansuetæ. Ad feras Jure Romano referuntur Apes & feræ proprie dictæ, Columbæ enim & Pavones mixtam speciem constituunt, vid. Bachov. *sæpe cit. loc.* De feris ad tit. de Venatione.

§. 15. De apibus nota quod nostræ fiant in-

inclusionem, antea enim, licet in arbore cava confederint, vel favos effecerint tamen fiunt occupantis, examen si avolet licet illud Jure Communi persequi. Quod Jus Commune, etiam in Saxonia Scabinis Lipsiensibus observatum refert Berlich. *p. V. Conclus. 50. n. 10.* Dissent. Carpz. qui articulum 120. Juris Weichbildici, quod persecutionem interdicit respici monet vid. Philippi *b. t.* Si in Sylva examen reperitur, sufficit arborem signare secundum Berlich. *d. l.* Pertinet tota res ferè ad Consuetudines ruricularum zum Baurenschied. In hac vicinia si examen in vicini arborem confidet, pro dimidio quoque ei acquiritur.

§. 16. Quod Pavones attinet, apud nos more mansuetorum animalium nutriuntur, hinc occupari nequeunt vid. Hopp. *ad §. 15. f. b. t.* Columbæ, quamdiu avolant & revolant, pariter sine pœna arbitraria non occupantur. Jure tamen retinentur ab eo, apud quem sua sponte nidificaverunt vid. Schneidevv. *ad d. §. b. t.* Ceterum licebit regulariter in proprio fundo columbarium ædificare. Rauchbar. *p. II. quest. 27. n. 19.* nisi in quibusdam locis certus numerus definitus & agros non habentibus columbaria prohibita, vid. Speidel. sub voce Faube / Muller. *de Jure Columbar. Capolla. de S. P. II. c. 77.* Quod utilis actio de Pastu
con.

contra columbarum Dominum non detur, vid. Harprecht. *ad princip. si quadrupes.*

§. 17. Altera Classis est animalium mansuetorum. Gallinas huc refert Imperator, quas si in alterius hortum avolaverint occidere non licet, sed alas tantum refecare vid. art. 121. Weichbild. *L. R. lib. III. art. 51.* Quod ita Statutum propter difficilem earum custodiam. *Glossa ibid.* Quandoque sunt nota Jurisdictionis superioris & in specie vocantur Rauchhüner *vid. Wehnerum v. Fasnachtshüner.* Imo earum dationem hominem proprium indicare vult Cothman. *confl. 42 n. 163.* Reliqua ut & jura anserum, Gallopavonum, *vid. apud Leisserum in Jure Georgico.*

§. 18. In eo nimium brevitati student Instituta quod de mansuetis animalibus quadrupedibus agere plane superfedant. Inde ex aliis hæc lacuna supplenda. Præcipue Leisseri opera commendanda. Hic enim lib. II. c. II. 12. & 13. & seqq. Domesticorum animalium jura persequitur, de canibus, felibus, porcis, bobus &c. exponendo. Sic de ovibus oppido multa notanda. Quotnam ad gregem requirantur. *vid. L. f. ff. de Abig.* Quæ pena si quis morbidas in pascua egerit, vel scabiosas? Cujus sit probare vitium ovium in Contractibus? An ovile, in loco ubi antea non existit libere extrui possit? Quanam spe-

spectent ad Geradam ? An periculum ovium ferrearum, si militum rapacitas abegerit, itidem sit Conductoris ? An lana detonsa hæredem allodiale, an feudalem sequatur. Quæ quæstiones & de cæteris animantibus speciminis loco sunt. vid. Leiser. l. c. B. Struv. *Diss. de Jure Ovium*, Dn. Stryk. *de Jure Cratium von Horten schlagen*. Equorum jura Bonacossa, Roevenstrunk & Beham von Noßteufcher, *Recht* / fusius explicant.

§. 19. Generalis divisio alia Juris Romani est in res corporales & incorporales, quam Jcti à Stoicis acceperunt, qui sub binis his vocabulis omnia in mundo comprehendebant, vid. Senecam *Epist. 58*. Incorporales, jura vocant, Corporales vero, dicuntur res reliquas.

§. 20. Sed an hujus distinctionis apud nos quoque usus ? Negant Jcti Belgæ, Regnerus *ensur. Belg. ad pr. de Reb. Corpor. & incorpor. Voët. ad J. b. t. n. 4*. Contra hodiernum obtinere volunt Dn. Stryk. *U. M. b. t. §. 16*. Hopp. *ad J. b. t.* Videtur distinguendum inter usum Scholæ & Communis vitæ. Sane quoque ad hunc, constat quidem, quod nostrates frequenter in ore habeant vocabulum : Gerechtigkeiten / ast hoc Juribus atque Servitutibus ferè respondet, nec facile de debitis & creditis * prædicatur, multo minus de argento cuso,

culo, quod tamen de Jure Civili Rebus incorporalibus accensetur *L. 94. §. 1. de Solution.* Accedit, quod licet, incorporalia voce: *Ge* rechtigkeiten / significari diceremus, vellem tamen unicum ** vocabulum scire, per quod corporalia exprimerentur.

* *Dicimus enim: Er hat schöne Capitalien / neuquam: Schöne Gerechtigkeiten.*

** *Hinc non obstant locutiones: Habe und Fahre / Auff und Nieder &c. Scilicet non tam leges hic mutatae, quam idioma, plura exempla dabimus ad materiam servitutum, legatorum &c.*

§. 21. Qua Scholæ ulum vero, retinenda videtur distinctio, quia nos adhuc hodie res sub ea comprehensas non tantum habemus, sed hodiernum differentia, inter acquisitionem Jurium & Rerum, sive mobilium sive immobilium, nec non inter earundem possessionem Dominium, Vindicationem &c. observatur. Uti annotabimus suis locis. Interim Jctus non facile interrogabitur, quomodo hæc locutio: *Ich vermache dir / Ich verkauffe dir &c. alle meine körperlichen und unkörperlichen Dinge /* sit intelligenda. Quis enim ita loquitur? Subtiliter hanc eandem distinctionem impugnat Dn. Titius *passim in suis scriptis vid. Vorrede zur Probe von Teutschen Kirchen-Recht &c.*

§. 22. Rerum corporalium notissima, rursus divisio est in mobiles, quorsum & se
mo-

moventes referuntur, Mantica de Conject. ult. volunt. lib. IX. cap. 3. n. 1. & immobiles. Usus hujus distinctionis est insignis. In materia processus. Immobiliu enim possessores non fatidant, per jura notoria. In contractibus multa lis, quid e.g. sub venditione mobiliu & immobiliu comprehendatur. In Successionibus, non tantum in legatoru expositione de horu vocabulorum usu lis oriri potest, sed in quibusdam provinciis, uti in Saxonia, maritus est hæres reru mobiliu Immobilia in oppignorationibus & alienationibus judicialem resignationem requirunt. Sed optandum, ut & intellectu æque facilis esset. Nota interim, quod aliud dicatur immobile in materia satisfactionis, aliud in reliquis, nam in isthac unice respicitur, utrum quis rem facile auferre possit †. Credita, ausitehende Schulden / & petitiones reales, ad quam classẽ spectent, sollicitè inquiri Voët. ad J. h. t. qui & de significato horu vocabulorum secundum jura Statutaria integrum tractatum dedit. De molendinis pneumaticis, navibus &c. Voët. d. l. ubi statuta Neomagiensi, arbores ab mobilia referri docet.

† Hinc pro dijudicatione præcipue materia substrata examinanda erit.

§. 23. Cavendum hic porro, ne quis mobilia

lia synonymum putet der Meubles, vel Germanicè der Mobilien / sub his enim suppellex ferè intelligitur. De sensu vocabulorum: Fahrniß und Haufgeräthe / an & animalia sub se includant vid. Klock. *Val. III. conf. 125.* ubi negativam pluribus rationibus defendit.

§. 24. Rerum immobilium nobilissima species sunt prædia, quæ vel rustica vel urbana, prout usus earundem variat, quocunque loco sita sint. Lauterb. *tit. de S. P. II. vid. L. 198. de V. §.* Differentiæ sunt, quod impensæ in urbanum prædium factæ gaudeant hypotheca tacita *L. 1. quib. mod. hyp. tac. contr.* non vero impensæ in rusticum Chopin. *de Priv. Rustic. Lib. II. c. 3.* Illata in illud tacite obligantur *L. 2. de pignoratit. Act.* quod rursus in iis quæ rustico prædio inferuntur secus. Reconditionis differentiam praxi non amplius obtinere vult Hopp. *ad pr. 7. de locat.* Differt & præscriptio servitutum, quod rusticæ immemoriam requirant Stryk. *U. M. ad tit. quib. mod. servit. amitt. §. 3.*

§. 25. Prædia iterum sunt vel Nobilia vel Rusticorum. Illa dicantur Ritter- Güter / ad quorum ædificationem regulariter rustici operam conferre tenentur, manu & equis, modo tigna ex avaritia non nimis longe petantur, vel novum ædificium in pago ubi antea non fuit erigatur, vid. plura apud Mullerum

rum *Diff. de adif. Nobil.* Rusticorum prædia varii generis sunt, vt: *Bauergilden / Schupflehn / Ehrschozgüther* in Suevia. *Churmet Güther* in inferiori Saxonia. Prædia, quæ precario possident. *Freys-Bauern* in Franconia, Suevia &c. *vid. Leiss in Jure Georgico Lib. I. cap. 27. & 27.* Ubi & de bonis *Cotlassicis, Anspäner, Höfen* &c.

§. 26. Prædia sunt vel Allodialia, vel Feudalia. Illa, quæ non recognoscuntur ab alio domino, *vid. Struv. J. F. cap. 3. §. II. Eyben. Select. Feud. cap. I. n. 10.* Vocat hæc eadem libera à mercede & opera *Cangius* in *Glossario* voce: *Allode*, refert ad eadem Feuda honorata, sed minus recte secundum *Dn. Thomaf. in histor. Jur. Feud.* adde *Schoppium* *integro tractatu de Allodio.* *Besoldus* de suo ævo ait: *vor 200. Jahren waren fast alle Stamms-Häuser allodial.* *Thesauro practico Litt. K. n. 37.* De Feudis alibi.

§. 27. Prædia porro sunt vel *Landsassica* vel *Libera*. Sed ubi territoria clausa, vt in *Saxonia, Bavaria, Marchia* &c. sola *Landsassica* deprehenduntur, adeo, ut nec probationem possessionis libertatis iuvare velint. *Ziegler. ad Calvoli prax. auream.* *Hugo de statu German. cap. I. §. 8.* Quia per *Jura Imperii* territoria conclusa, quibus actus possessorii præjudicare non debent. Describuntur quod sint

prædia, quorum possessores more aliorum subditorum imperata facere tenentur. Subdividuntur in Schrifftassica & Ambtassica, vid. Schilt. *Dissert. peculiari*.

§. 28. Dantur & alia prædia Emphyteutica, Censitica, Libellaria, Superficiaria, & ad Firmam data. Emphyteuticorum originem vid. apud Leisserum *c. l. cap. 15*. Sunt vero prædia, in quibus Emphyteuta plenum usumfructum habet, venatur, piscatur, Sylva cædua utitur, vendit, mutat, *L. 1. 2. 3. C. b. t.* legat, donat, vindicat, &c. Quæ ultima particulas proprietatis arguunt. Onera sunt ut canonem & laudemium præstet, in alienando consensum impetret. Quibusdam in locis competit domino directo, mortuo Emphyteuta, jus capiendi præcipuum bovem, quod vocant: den Hauptfall / vel certam pecuniam vid. Valascum, Colerum *integris tractatibus de his præd.* add. Dn. Schilt. *de prædiis laudemic.*

§. 29. Amittitur Emphyteusis ob non solutum canonem intra triennium ipso Jure *L. 2. C. b. t. Nov. 7. cap. 3. §. scire*: Communiter tamen exigunt, ut præcedat causæ cognitio, præcipue in terris Juris Saxonici, alibi enim sententiam declaratoriam tantum requiri innuit Responsum Helmstad. apud Richterum *Dec. 84. n. 9*. Interim ante declarationem Domini Em-

Emphyteuta moram purgare potest. *Capitul. fin. X. de Locat. conduct.* Sufficiunt etiam solutio partis, & compensatio, receptio Canonis sine protestatione vid. Menochium *de presumpt. Lib. 3. tit. 112. n. 15.* Brunnemannum *ad L. 2. b. Hoc tamen cape de Canone futuri tempotis Carpov. p. 2. Const. 38. Def. 6.* adde Hoppium §. 3. *7. de Locat. Zafium b. 1. n. 82.* Sic & alienatio sine consensu Domini Emphyteusi privat, adeo ut ne ignorantia Juris excuset vid. Leiffer. *Lib. 1. tit. 15. c. 1.* qui tamen rarius contingere posse casum putat. An ex quo semel sententia processit vid. Romanum *Consil. 122. n. 4.* propria auctoritate ejici possit Emphyteuta vid. Colerum *cap. 2. d. 1.*

§. 30. Prædia libellaria sunt bona vendita sub certa pensione quotanni & conditione venditionem certo tempore renovandi vid. Cujacium *in Comm. ad lib. I. Feud. tit. 2.* Franzkium *de laudemis cap. 13. n. 2.* Jure Civili sedem esse dicunt horum bonorum Nov. 7. princ. *vers.* quia vero didicimus.

§. 31. De bonis Churmedicis vid. du Fresne *voce Churmedia.* Besold. *Tbesauro practis. eadem voce.* Dicuntur vero ab eligendo, quia scilicet Dominus ex bonis defuncti coloni rem optimam sibi eligit. Variant vero pro diversitate locorum mores vid. Leiffer. *c. 17. d. 1.* qui

coincidere cum illo putat Jus Suevorum, quod vocant: das Gut-Recht.

§. 32. Frequentiora sunt prædia censitica, quæ cum pleno dominio sub certa pensione annua conceduntur. Hæc liberè alienantur vid. Rauchbar. p. I. qu. 24. n. 32. Nec Domino competit Jus protimisceos idem p. 2. qu. 22. Nec propter non solum censum amittuntur, Richter d. dec. per tot. Dominum tamen ratione census tacita hypotheca gaudere vult Menochius *Consilio* 197. n. 1.

§. 33. Cum valde affine hoc Jus sit Emphyteusi, quæritur, quid in dubio præsumatur? Censiticum vult Menoch. *Lib. 3. præsumt.* 106 Hic non respiciendum ad vocabula: Zins-Güther / Erbzin-Güther / sed ad actus possessorios. Querelas de confusione exhibent Schilter, Beyer hh tt.

§. 34. Sub Clericis melioris conditionis hæc prædia esse ait Wehner voce: *Krumstab* / sed vid. Gryphiander *Oeconom. Legali cap.* 31. n. 38.

§. 35. Divisiones Censuum sunt: in constitutum & reservativum seu fundarium. Ille modum legitimarum usurarum ex cedere non debet, vid. R. J. 1546. *Tit. von weltlichen Contracten*. Hic vero à concedente prædium pro lubitu constitui potest. Item in Censum redimibilem & non redimibilem, verum irre-

dimi.

dimibilem, pariter rejiciunt Leges Imperii vid. *c. R. f. d. 1.* De distinctione in realem & personalem Franzkius *Lib. I. Resolut. 1.* In promobilem & non promobilem vid. *Land-Recht art. 54. lib. 1.* Mylium *dissertatione von Rattischer Zinsen.* De Vitalitiis von Leib Nenthen vid. *Surdum de Alimentis lib. 9. Gail. lib. 2. obs. 8.*

§. 36. Petitur census actione reali, ratio est in *L. 25. de O & A* à quocunque possessore, causam tamen omnis Censui probandam esse ait Capitul. *S. X. b. 1.* Sed hoc praxi vix procedit, vid. *Mascardum Conclus. 279. n. 13.* Quid petendum si moneta mutata vid. *cap. 20. X. b. 1.* De reliquis actionibus in materia census vid. *Leisser. cap. 17. n. 77. d. 1.* qui census summario processu tractari statuit.

§. 37. Regulariter Censito migrare licet etiam invito Domino. Quandoque tamen non tantum vi ejicitur vid. *Berlich. p. 2. conclus. 9. n. 20.* sed etiam à Domino retineri potest, casus exhibet *Ziegler in notis ad Calvoli praxin auream.* A novo tamen emtore debita personalia v. g. *Abzugsgeld / Strafen / Haupt Fall &c.* exigi non possunt. vid. *Carpz. p. 1. constit. 28. def. 54.*

§. 38. Firma est prædium concessum sub annua præstatione accedente scriptura cum renunciatione aliisque cautelis vid. *Tabor*

bor. de Jure Colonario thes. 6. Olim res suas Ecclesie hoc modo multi offerebant, vid. du Fresne voce Firma.

§. De Superficie vid. L. 16. §. f. L. 10. Famil. heriscund. Sub ea comprehenduntur plantæ, ædificia &c. adde L. 44. §. 1. de O. & A. Est Jus Superficiæ, Jus ea lege constitutum, ut certo pretio & pensione solutis superficie liberè frui eamque alienare possimus. Vid. L. 7. b. t. Prætor peculiari actione tuebatur superficiarium, cum Jure Civili esset ignota. Constitui solet vel Legato sine traditione, vel per Contractus cum traditione, vid. Donellum de Jure Civ. lib. 9. Comm. 16. n. 10. Quæ Dominus plenus directo agit, eadem superficiario utiliter conceduntur, hinc novum opus nunciat cautionem de damno infecto exigit, L. 13. §. 8. de damn. infect. Rem alienat, adeo ut nec Domino Jus protimiseos competat. Semel destructam non reædificari posse vult Valascus quest. 33. de Jure Emphyteuticario, quod tamen verosimilius negat B. Struv. Jurisprud. Lib. 2. tit. 12. §. 22. Adde omnino Beyer. b. t. qui superficiem Emphyteusin urbanam * esse putat. v. Stempel de Jure Superficiario.

* Hinc cadit & alia differentia Valasci d. l. quem inter superficiem & Emphyteusin constituit, scilicet quod possit esse gratuita. Etenim tale gratuitum Jus in legibus superficiem dici nullo modo probari potest.

§. 40. Hoc suo modo referri possunt prædia partiaria, quæ Colonus pro certa fructuum quantitate possidet. Quamvis hoc negotium proximè ad societatem spectet, unde nec Colono partiario merces remitti solet, vid. Lauterbach. *Dissertat. de Colono partiario.*

§. 41. Non Ignobilis est distinctio rerum in principales & accessorias, quæ & Pertinentz-Stücke vocantur. Latissimè dicuntur pertinentia, quæ ad rem pertinent & eam regulariter sequuntur. Cohærentia sola non facit pertinentiam vid. L. 245. de V. S. Sed consuetudo vid. Speidel. *hac voce Barbosa lib. 14. m. 32. axiom. 1. destinatio L. 17. §. 7. L. 38. §. 2. de Act. Em. Vend.* Potissima rixa de his est in testamentis & Contractibus.

§. 42. Pertinentia optime æstimantur ex re principali. Sic longe alia sunt pertinentia venditi integri territorii, quam prædii (eines Land- & Guths) hujus rursus tamen ampliora, quam agri aut prati. Quæ planè, respectu priorum ipsa, pro pertinentiis habentur. Hinc respice materiam substratam vid. Menoch. *lib. 4. præf. 154. Mevium p. 2. dec. 314.* De lite in apprehensione possessionis circa hanc materiam vid. Wefenbecium *lib. 1. consil. 11. n. 51.* de probatione Gailium *lib. 2. observ. 63.* Schilter. *Exercit. 30. §. 130. Klock. Tom. 3. consil. 157.* An simultanea possessio & collectura sufficiat

ficiat. vid. Richter. p. 4. *consil.* 23. n. 9. Quo- modo Clausulæ in contractibus, ne lis oria- tur, cautè concipiantur, vid. D. Stryk. de C. G. *section.* 2. *cap.* 8.

§. 43. In lato significato huc referun- tur agri, horti, * vineæ, ** prata, pascua, *** sylvæ, piscinæ &c. de quibus vid. Leiffserum *d. tractat.* Poriora sunt tamen molendina, Fur- ni, Torcularia, Braxatoria domus, vel vini adusti, metalla &c.

* Vid. Dietherr ad *Besold.* voce: Zann. ** Vid. B. Strub. *Dissert. de Jure vinearum.* *** Vid. Ottero de pascuis.

§. 44. Molendinorum jura explicant Hering. & Kresf. Hodie citra consensum, Domini territorii ista ædificari posse ostendit Ziegler. de *Jure Majest.* lib. 1. *cap.* 15. frustra dis- sentiente Carpovio p. 2. *Constit.* 4. *defn.* 10. Regulariter libera sunt à metatione vid. Ta- bor. de *metar.* P. 3. C. 3. a. 2. n. 7. Banni Jus mo- lendino acquiritur per prohibitionem & al- liorum patientiam, sicuti alia Jura. Bon Si- cher, Pfahl / Sachbaum & aliarum partium Ju- ribus vid. Leiffser. *sæpe cit. loc.*

§. 45. Furni itidem regulariter liberè ædificantur, vid. *Besold.* vol. 3. *consil.* 135. De- bent removeri ad tres pedes à pariete vicini, vid. Weichbild. *art.* 122. & de Jure Saxonico in loco, ubi antea non existerunt non extrui.

Imo

Imo licet etiam rusticis non obstante concessione pistoribus facta panem ad urbes appor-
tare vid. Carpz. *lib. 1. Resp. 42.* Quibus modis
tamen libertas restringatur, statuto scilicet
consuetudine, prohibitione &c. vid. Leisser.
lib. 3. c. 16. n. 28. seqq.

§. 46. Domuum braxatoriarum jura
explicat Tabor de Jure Cerevisiario. Præci-
pua lis est inter pagos & urbes, quomodo
distantia, qua hæ domus ab urbe abesse de-
bent, metienda sit. Leisser. *cap. 21. d. l. per tot.*
Regulariter ut quis certa domo utatur nemo
cogi potest, Carpzov. *lib. 1. Respons. 66.* Bibere
potest enim ubi lubet. Von Brandtweins
Blasen vid. Speidel. voce: Brandtwein. Sæ-
pe tum ob luxum, tum ut frumenti inopiaz
consultatur, libertas coquendi vinum adu-
stum restringitur. Leisser. *cap. 22.* Torcular
est vel publicum vel privatum. Illud ad prin-
cipem spectet & sæpe Jus prohibendi an-
nexum habet, unde & Bannale dicitur. Est
etiam in potestate ejusdem censum pro tor-
culari augere & statuta de iisdem condere,
vid. Struv. junior. *Dissertat. de Jure Torcu-
larium.*

§. 47. Metalla ferè semper pertinue-
runt ad principem in Germania vid. *Capitular.*
Caroli M. passim. Interim immemoriali præ-
scriptione Jus hoc acquiri communiter dicunt.

Vid. Knichen. *de Sax. non provocabili cap. 5. verbo: Bergwerck / Salzwerck.* Privatorum possessorum est solvere decimas, item den Schlags & Schatz / sicuti & principis est Jus protimiseos in auro & argento privatorum. *L. 1. C. de metallar. & metall.* Insuper ferre debent, ut pro conservatione fodinæ aliquid ex ære seponatur. Illi, cujus in fundo metalla reperiuntur, certi redditus assignare solent, Erb-Rucksen. Quousque vero in fundis privatorum investigare metalla liceat, vid. *Braunschweigische Berg-Ordin. de anno 1619. art. 2.*

§. 48. In concessione metalli fodinarum non facile infra octo recipi solent, ne forte deterreantur nimietate sumtuum, si res ex voto non succedat. Socius, qui non solvit die Zusage / vel qui tempore definito omittit den Anbau / Jure suo cadit.

§. 49. Variæ dividuntur metalli fodinæ. Præcipua divisio est in eas, quæ singularia corpora constituunt, sive Bergwerck / & quæ oppidorum Juribus subjiuntur, die Stadt-Recht haben / vid. Reform. Politicam de anno 1530. §. item die Bergknappen / plures divisiones habet Leisser. *cap. 24. c. 1.*

§. 50. Habentur ferè Jure Emphyteuticario, licet laudemium non solvant, trans-eunt enim ad hæredes, possunt vendi, canonem

Tit. II.
 non solvunt &
 pectet, vid. in
 inter m
 cibus non sunt.
 vid. l. 1. p. 3.
 §. 11. O
 tium metallicar
 nam oportet.
 metallicis, C
 venda sunt,
 §. pronuntiat.
 § 2.
 addi debe
 des Necess
 dramibus
 Juris Metall
 tum de rega
 §. 1. de met
 explicat Ber
 Vnus contra
 debemus Lib.
 §. 5. E
 rebus arita
 Lubense, vi
 videtur D
 omnes Acade
 horum tradit
 rationem pro
 lita præque p

nem solvunt &c. Quid ad usufructuarium spectet, vid. *infra tit. servitutib.* Jus Civ. distinxit inter metalla, quæ renascuntur & quæ talia non sunt. Ab hoc, abit Jus Saxonicum vid. Zobel. *p. 3. different. 10. n. 29.*

§. 51. Obligaciones & hypothecæ partium metallicarum præfecturæ montanæ insinuari oportet. Debita metallica ex partibus metallicis, Civilia vero ex reliquis bonis solvenda sunt, vid. Span. in *Berg-urtheiln tit. 9. pronunciat. 366.*

§. 52. Modis amittendi §. 48. recensitis addi debet, non solutio pecuniæ recessus, Des Neceß Geldes / quod singulis anni quadrantibus solvenda. Plura vide in Speculo Juris Metallici, citatum Spanium, Eisenhartum *de regali fudinar. Jure Rechenberger disert. de metalli fod.* Formulas metallurgicas explicat Bervvarth in *interpret. Pbrasiolog. metall.* Varias contractuum species circa metalla videbimus Lib. 4.

§. 53. Est tandem & alia distinctio inter bona avita & acquisita, quam exponit Jus Lubecense, vid. Stryk. *de Jur. Avor.* Explicavit de Rerum Divis. tit. Besoldus inter Dissertationes Academicas. Sed ibi fere in Juris Romani traditis substitit. Cæterum nostræ tractationi pro Urbanorum prædiorum intellectu præcipue possunt addi, qui de Pharmacopoliis

92 Tit. III. De modis acquirendi: venatione,
copoliis, diversoriis, Curis, armamentariis,
Kauffhäusern / Börsen &c. egerunt. vid. no-
vissime Dn. Ludevvig. von invaliden Häusern.
§. 84. Ultimo dividuntur res in fungi-
biles & non fungibiles. Illæ praxi Germani-
ca sunt quarum similes citra difficultatem faci-
le comparari possunt, hæ vero in quas cadere
potest affectio vid. omnino Dn. Thomaf. de pre-
zio affectionis. Usus est in Juramento in litera
& modis acquirendi.

TIT. III.

De modis acquirendi: venatione, pi-
scatione & occupatione
bellicâ.

§. I.

In acquisitione Dominii notari debent mo-
dus & titulus. Modus est, qui rem im-
mediate nostram facit, ut: traditio &c. Titu-
lus vero est modi fundamentum, ut: Fidei-
comissum, Venditio. Interdum modus & ti-
tulus vix secernuntur, * ut: in accessione, oc-
cupatione, legato, in his negotiis enim ipso
Jure res fit nostra.

* Scilicet, ubi negotio accedit traditio, vel aditio ibi fa-
cile patet differentia, ne utiquam verò ubi traditio-
ne supersedere licet.

§. 2.

§. 2. Præcipuus modus est venatio, quæ apud Romanos cuivis libera erat. Apud Germanos vero jam antiquitus ad Nobiles pertinuit. vid. Tacit. de M. G. Mox relata est ad regalia *H. Feudor. 27.* vid. Sigonium *lib. 23. de regno Italia.* Pristinam distinctionem venationis exhibet Glossa ad c. 8. dist. 86. in saluosam arenariam &c. Hodie distinguitur in superiorem & inferiorem. Quibusdam in locis: in die Oberes Niederes und Mittel Jagd. Hoc casu capreæ & apri minores pertinent ad mediam, isto ad inferiorem. Literæ investituræ, ut & mos regionis ubique curate inspici debent. vid. Besold. v. Jagd. Omnis concessa intelligitur, si concessum: Alles Weidewerck &c. *

* *Olim venatio paucis serbis committebatur, argumento Leg. 99. §. 1. de Leg. 3. & Leg. 13. de fundam. & instruct. Legar.*

§. 4. Imprimis modus servari debet. Hinc instrumenta insueta adhibere nefas. Nec ad alia v. g. von Schießen auf die Netz extendi debet. Harprecht *ad J. b. t.* Nec canibus commodato acceptis suscipi, Kraisser *de Jure venandi.* Habenda quoque ratio temporis, ne faturæ ferarum damnum inferatur. vid. Ordination. venation. Leopoldi, Joh. Georg. I.

§. 5. De persecutione feræ vulneratæ agit

94 Tit. III. De modis acquirendi: venatione,
§. 13. *J. b. t.* Qua nostros mores vid. LandN.
l. II. art. 61. imprimis locus ubi vulnus inflitum notandus est, vt vulneratio probari possit. vid. d. ord. Leopoldi de anno 1675. Contra vulnus feram persequi non licet vid. *Be-sold. v. Frey & Virschen.*

§. 6. Damnum à feris datum, à Dominis hujus regalis refarciendum est vid. *Gail. lib. 2. obs. 68. n. 10.* & ibi allegatos. Idem dicendum si in solenni venatione segetes prostratae *Ludvvell. Exerc. IV. thes. 5. Lit. C.*

§. 7. Quandoque precario conceditur venatio certo tempore & loco. vid. *Fritsch. tractatu: von der Gnaden-Jagd.*

§. 8. Habetur & cum aliis venatio, quæ convenatio dicitur: *Roppel-Jagd* vid. *Fritsch. peculiari tractatu.* Qui in alterius fundo convenationem præterdit eam probare tenetur, cum regulariter in nostro venemur, vid. *Seckendorff. Fürsten & Staat.* An convenatio alteri indicenda? Negat *Fritsch d. l.* affirmat *Speidel. v. Jagd.* Mores variant. Varia compositionis remedia tradit *Fritsch. d. l.*

§. 9. Si Jure Societatis convenatio habetur alter invito ab ea recedere potest. Secus omnino dicendum si juri præscriptionis originem debet.

§. 10. Regulariter principi in prædiis Nobilium convenari licet. Subditi quoque debeat

iisdem servitia vid. Richter *Consil.* 4. P. 3. vol. 1. Modò non immodice exigantur Gail. *Lib. I. observ.* 17. An feram, oves vel gallinas aggressientem occidere liceat, vid. Weizeneg. *cap. 3. n. de venatu.*

§. 11. Venationi dem Jagen / annexum est etiam das Heßen. In aliena sylvâ si quis habet jus quoque dat, refecandi instrumenta venationis: vid. Mohr. *de Jure venandi.* Fritsch. in *corpore Juris venatorio*, qui præter Kraisserum *ad Jus venandi Bavaricum & Weizeneggerum* data opera hoc argumentum exponunt.

§. 12. Fures ferarum reliquis exæquati sunt. Modum eos investigandi tradidit Imperator Leopoldus *cit. Ordin.* Ubi & de pœna eorum, qui sine testimonio Venatoris Cæsarei coria emunt.

§. 13. Cum venatione tanquam accessorium & aucupium inter regalia haberi cæpit. vid. *Ordinat. Brandenb. Sachsen* pro certa tamen pensione capio rusticis ceditur.

§. 14. Avium distinctio est in majores, quorsum referuntur: Nebhüner / Krammetsvögel / Umseln / & minores: Lerchen / Fincken &c. utrasque vulneratas persequi possumus. vid. Meurer von Forst, und Jagd-Recht / *part. III. Rubr. von Federspiel.* Idem obtinet si Gnorismata habet Grot. *d. A. B. & C. lib. 2. c. 8. n. 3.*
Weich-

96 Tit. III. De modis acquirendi: venatione,
Weichbild art. 118. Quæ in nostro nidum facit
nostra non est §. 10. b. 1.

§. 15. Licet vero subditis concedatur,
dato certo pretio aucupium; attamen loci
inter ferationem habere debent. Sint quoque
retia, debito modo facta. Neque hodie ex
laqueo avem surripere licet. Certum itidem
tempus definitur aucupii conductoribus.*

* *Aves rapaces cuiusvis capere licet, sed non sine discrimi-
mine. Speciale quid obtinet circa Luscinias in
Prussia.*

§. 16. Tertia pars occupationis fera-
rum est piscatio, jam diu inter regalia relata
c. 1. quæ sint regalia II. feud. 56. De licentia ha-
bendi piscinas & inundatione piscinarum,
vid. Leisser. d. 1. Tam sancta habetur piscatio
quorundam ut: halecum, ut c. licet X. de feriis
in eorum Gratiam confecerit Pontifex.

§. 17. Certis conductoribus, sed non
sine restrictione dierum, modi capiendi &c.
piscatio concedi solet. Ne malevolis artibus
totum genus perdant. De Jure compiscandi
vid. Dietherr. in addit ad Besold. v. Fischey.
An pertinent ad hæredes allodiales vid. Carpz.
P. 3. C. 32. D. 26.

§. 18. Si præscriptione acquisitum, tan-
tum præscriptum, quantum possessum. C. cum
auditis, & C. cum olim X. de præscript. adde Mod.
Pistor.

Pistor. coll. 1. consil. 19. n. 14. Hinc ad piscationem hoc casu non spectant: die Fisch, Otter. De officio Usufructuarii hoc passu vid. arg. L. 62. §. 1. de Usufructu.

§. 19. Occupatio bellica est vel rerum immobilium vel mobilium. Istarum huc non spectat, neque commodè ad modos acquirendi refertur, cum non tam occupatione, quam infecuta pacificatione demum immobilia acquirantur. Bello siquidem durante, res utriusque partis veluti in medio positæ sunt. Hinc sæpè flagrante bello à principibus frustra prædia donata. Quamobilia vero disponit Recess. Imp. de anno 1570. §. was ein ieder in Schlachten etc. Grot. de J. B. & P. lib. III. c. 6.

§. 20. De rebus derelictis vid. tit. de Rer. Divisione §. 13. 14. elegantem casum exhibet Philippi in Ecclog. ad h. t. in f. De rebus perditis, siue incogitantia siue vi majore, ut: fluminis, Jure communi dicendum videtur, quod gratis restituendæ arg. §. 47. J. b. t. Sed hodie vix sine præmio ejusmodi res etiam de Jure recuperantur, vid. Voët. ad d. §. Quo vero Domino innotescat, ubinam res sit, introducta est proclamatio, vel schedulæ affixio vid. L. 43 §. 8. de furt. de Jure Saxonico vid. Land N. Lib. II. art. 37. pars tertia inventi indistinctè inventori addicitur. Cautelas ta-

men, ne aut avarus negotium facessat, aut insidiosus deceptor rem auferat, regulæ prudentiæ Judici suppeditabunt.

§. 21. Illud analogiæ Juris convenit, ut qui rem in publico invenit, si lucri cupiditate fascinat, non indicavit, non eadem, qua fures alii, poena plectatur.

TIT. IV.

De Accessione & Traditione.

§. 1.

Accessio est modus acquirendi, quo res fungibilis alii rei, sive etiam operæ propter raritatem vel aliam æquitatis ac prudentiæ rationem cedit & ejus dominium sequitur.

§. 2. Dividitur in naturalem & industrialem. Hæc non quidem artificium semper perpetuo tamen factum humanum requirit. Naturalis vero soli naturæ debetur.

§. 3. Exemplum hujus est Alluvio §. 20. *J. b. t.* quæ satis commodè definitur: Incrementum latens ex aquæ mutatione fundo subnatum. Hinc & ad ædificia extenditur, si flumini propinqua sint, *vid. L. 211. d. V. S.*

§. 4. Flumen requiritur publicum, quod censitoris vice fungi dicitur. *L. 30. §. 3. de A. R. D.* Idem tamen de rivo publico dicendum

dum, vid. Oeting. *de Jure Limitum lib. II. cap. 2.*
Lacum quidem excludit *lex 12. de A. R. D.* Sed
secus dicendum videtur si lacus perpetuus
sit, *arg. ejusd. L. 12.*

§. 5. Hodie non opus est, ut distingua-
mus inter agros, arcifinios & limitatos vid. *L.*
16. de A. R. D. Hodie enim agrum limitatum,
non dari annotat Fritsch. *ad Aymum de Jur.*
Alluv. Lib. 1. cap. 17.

§. 6. Non tamen omne, quod per al-
luvionem adjicitur nostrum est. Excipitur
enim der Gold, Sand / propter Jura Regali-
um. Item si major pars vi fluminis adjecta &
nondum coalita. Quamvis hoc casu trans-
actionis potissimas partes tribuerem. Quo-
modo coalitio probanda tradit Schneidevvin
ad §. 21. de R. D.

§. 7. Illud alluvioni non obest, si viæ
publicæ quid adjiciatur, propter æquitatis
enim rationem, hoc ei, qui agrum ad flumen
publicum possidet, tribuimus, *arg. L. 14. Quem.*
adm. Servit. amitt. Casus integrorum fundo-
rum translatorum recenset Feldmann. *peculia-*
ri dissert. Alluvionem vero exponunt, citat.
Aymus, Gambsius &c.

§. 8. Referunt huc nativitatem Insulæ,
quam definiunt: Derelictionem partis alvei.
Hæc Jure Communi dicitur esse vicina prædia
possidentium secundum proportionem Geo-

metricam, vid. Leiffer. *d. l. c. de Alluv.* In Germania circa has non idem Jus. Constitutio Adolphi de anno 1193. in Geldria ad Regalia refert. Easdem in superiori Rheno tribuit Electori Palatino, Gryphiander *de Insulis cap. II.* Idem præten dit Elector Saxonix in sui territorii fluviis vid. Hopp. *ad J. de R. D.* Jure Civili tamen consentit Speculum Saxonie. *Lib. II. art. 56.* De alveo derelicto vid. Grot. *de J. B. & P. Lib. II. c. 8. §. 9. & seqq.* Regalibus eum adscribit van Leeuwen *Censur. forens. n. 21.* Quod & Sixtin. probat *de Regalibus Lib. II. cap. 3. n. 33.*

§. 9. Quæ de fluviatili Jure dicta sunt, non ratione privatorum tantum, sed etiam intuitu magistratum, Jurisdictionis ac territoriorum obtinent. Hinc Jurisdictio alluvione augetur & minuitur, Leeuwen *d. l. n. 14.* add. Fritschium *de Jure Fluviatili, Struv. Exercit. 41.*

§. 10. Sunt hujus accessionis etiam fructus animalium §. 19. *J. de R. D.* Jus Romanum Domino matris hos tribuit. Ab hoc quidem abijt Grotius *d. l. §. 18.* qui communes putat. Sed contra hunc disputat Vinnius *ad I. de R. D.* Ex eâ ratione, quod pars ventris materni sint.

§. 11. Arbor in confinio posita naturali accessione itidem vicino pro aliquali parte acquiritur. Jus Civile ad radices respicit. §. 31. *de R.*

de R. D. vide tamen *L. 6. §. f. ff. arbor. furtim ca-
sar*. Jus Saxonicum verò scrupulosa subterra-
nea indagandi ratione omiffa ad ramos atten-
dit. vid. *Spec. Sax. Lib. II. art. 52*. Cumque
hæc decisio fit expeditior eam ad alias Pro-
vincias quoque extendit Huber. *ad §. de R. D.*

§. 12. Inter accessiones artificiales pri-
mo occurrit specificatio, quæ novæ speciei,
quæ ad pristinam formam reduci non potest,
confectio dicitur. vid. §. 25. *§. de R. D.* Iniqui-
tatem quandoque hanc decisionem sapere
ostendit Pufendorff. *de §. N. Lib. IV. c. 7. §. 10.*

§. 13. Species producta specificanti
non simpliciter addicitur, sed ita, ut Domino
materiæ actio in factum ad pretium detur, *L.
11. P. V. L. 14. de Condiçt. Indeb.* Imo si mala fide
ex aliena materia species confecta actio furti
plane, §. 27. *l. de R. D.* Sed hæc hodie actio
in factum non est pinguior, vid. Dn. Thomas.
de Usu actiõ. penal. cap. 3.

§. 14. Sequitur Intextura purpuræ aut
alius materiæ §. 26. *de R. D.* Intexens licet
dominium acquirat, tamen vel in factum, vel
furti actio pro diversitate bonæ & malæ fi-
dei tenetur *d. §.* Imo & ad exhibendum actio
datur domino intexti non sine duritie, vid. Dn.
Thomas. *de pret. affect. cap. 3. §. 55.*

§. 15. De Ferruminatione von An-
schweiffen / & adplumbatura Anlöthen eadem

dicenda. vid. *L. 26. §. 1. de A. R. D. L. 19. §. 13. de Aur. & Arg. legat.* Neque distinctionem Panli in *L. 23. §. 5. de Rei Vind.* Ferruminationem tantum perpetuum dominium tribuere, afferentis, alios Jctos secutos fuisse ex *L. 27. pr. de A. R. D.* patet. Quamvis varia à variis conciliandi remedia adferantur. Eadem applicanda ad quamcunque adjunctionem, qua aliquid rei nostræ augendæ, ornandæ vel reficiendæ gratia adjicitur vid. *Struv. Jurispr. R. Lib. II. tit. 1. §. 43.*

§. 16. Confusio Rerum liquidarum utriusque voluntate facta inducit societatem. Casu facta Rei communionem. Unius voluntate facta confundenti dominium tribuit, læso autem actionem in factum. Imo in casu malæ fidei actionem furti *L. 23.* vel ad exhibendum vid. *Voët. ad §. 28. J. d. 1.* Quod si tamen confusa ejusdem fuere naturæ, confusum semper fit commune *id. ibid.*

§. 17. Commixtio rerum minutarum, quæ moraliter separari non possunt practice easdem decisiones habet. Neque obstat subtilitas Metaphisica Triboniani in *§. 28. J. d. 1.* vid. *Simon van Leeuwen d. tr. II. §. 9.*

§. 18. De tigno alieno, suo solo juncto olim multiplex distinctio an bona an mala fide esset facta. Sed apud nos citra distinctionem simplicem æstimationem a jungente solvi,

solvi, notum est. Vid. Commentatores ad §. 29. *J. d. t.*

§. 19. Qui verò ex sua materia in alieno ædificat, propter Jus soli, dominium materiæ amittit quidem, sed si bona fide fecit, retinendo possessionem sumtus consequi potest. Amissa autem possessione actio ipsi non prodita, cum omnes Leges de exceptione loquantur vid. *L. 37. 38. de R. V.* Bachov. ad Treutl. *Vol. I. disp. 14. thes. 6. Lit. D.* Neque obstat *L. 5. Cod. de R. V.* quia & repetitio est, si quis per retentionem suam consequitur. vid. Donnellum *Comment. 20. 27.* Imo nec bonæ fidei possessori indincte expensas redditas fuisse perspicue probat Celsus *d. l. 38. d. R. V.*

§. 20. Quod si mala fide quis ædificavit, exceptio ipsi non proderit, nec enim debuit alienam rem esse sciens ædificium ponere *d. l. 37. de R. V.* Necessariorum sumptuum consecutionem indulget tamen *d. l. 5. de R. V.*

§. 21. Hodierna praxi autem ex æquitate & actionem & exceptionem, modo impensæ utiliter factæ sint, & res adhuc extet, vid. *L. 38. de Hæred. Petit.* siue bona siue mala fide quis ædificavit, concedit Grænevveg. *de Legib. abrog. ad §. 30. & de R. D.* adde Bugnon. *de Legib. abrogat. Lib. I. sect. 202.* Garfiam *de expensis cap. 1. 2. 5.* Struv. *jurispr. L. 2. t. 1. §. 49.* Cujac. *L. 1. d. 10.*

§. 22. Sata & implantata, tanquam accessorium, soli sui dominium sequuntur, modo coaluerunt, vid. *L. 26. de A. R. D.* Jure Saxonum labor respici solet, inde was die Hacke bedeckt und die Egge bestrichen / folgt dem Erbe, vid. *Spec. Sax. Lib. II. art. 58.* Neque inquiri solet in coalitionem, quia illud moraliter impossibile est. Hinc inquisitionem hanc & extra Saxoniam cessare persuadeor, licet jus soli attendatur extra eandem.

§. 23. Pictura ad se trahit tabulam, propter artis præstantiam, domino tamen vel in factum, si bona fide, vel furti, si mala fide tabula surrepta, actio datur. §. 34. *J. d. t.* Scriptura autem cedebat tabulæ, simili abinædificatione in alieno solo facta desumpto. § 33. *d. t.* sed hodie picturæ adæquata. Imo nec in pictura olim convenit, vid. *L. 23. §. 3. de R. V.* Notæ quidem sunt Responsiones Gæddæi, Pacii, &c. Sed nota quoque est eorum vanitas, Bachov. *d. l. Disp. 20. thes. 6. Lit. K.*

§. 24. Sed nifallor in eo circa hos modos acquirendi in disputationum Labyrinthos inciderunt JCrī, quod singulis modis singula ac specialia fundamenta assignare voluerint. Neque ab hac labe ipse magnus Grotius c. l. immunis. Cum tamen officium Judicis, in adjudicando harum rerum dominio, unica inspectione, utrum res fungibilis sit, an verotalis

talís, inquam cadit affectio, suo munere defungi queat, quod palpabiliter ostendit Dn. Thomaf. *de pret. affect. cap. 3. per totum.* Scilicet materiæ domino ubique sufficit, si verum rei suæ, cujus similem hinc inde comparare potest, pretium consequatur. Quamvis vero ex hoc generali principio acquisitiones, nequidem ipsa specificatione excepta, satis feliciter definiantur, attamen definitio specificationis proderit in doctrina de ademptione legatorum. Item in quæstione an, si quis rem à non domino accepit, & nova forma induc-ta vendidit, vero domino rei vindicatio contra novum possessorem competat, an tantum contra specificantem actione in factum aliquatenus agendum.

§. 25. De fructuum infundo, qui bona fide possidetur, acquisitione tenendum, quod bonæ fidei possessor omnes fructus industriales perceptos suos faciat, sed saltim usque ad adventum veri domini. Percipere hic significat solam separationem, licet alius homo, vel etiam vis ventorum separaverit. Voët. *in notis ad §. 35. de R. D. l. 25. §. 1. de usur.*

§. 26. Fructus vero consumptos irrevocabiliter planè suos facit citra distinctionem an inde factus sit locupletior an vero non. Nisi rem ex causâ hæreditatis possideat, *L. 1. §. 1. C. de hæred. petit.* Hoc enim casu, rem gratis

haber, quod in titulo singulari regulariter secus est, vid. Cujac. *ad African. tractat. 7. ad L. quesitum.*

§. 27. Jcti! Saxonici tamen Carpzov. Philipp. &c. quibus & Covarruvias lib. 1. Resolut. 3. Menochius adstipulantur præcise requirunt, ut ex consumptis bonæ fidei possessor factus non sit locupletior.

§. 28. Extantes vindicat quidem verus dominus superveniens *l. 22. C. de R. V.* Impensæ tamen ei restituendæ veniunt §. 23. *de R. D. l. 30. 38. de R. V.* Fachinæus *L. 1. controv. 58.* Modo res adhuc melior existat. *l. 38. de hered. pet.*

§. 29. Ex eo quoque, quod verus dominus semper maneat dominus, quod resciscens ubi res sit, eam vindicare possit, non est concludendum: ergo b. f. possessor interea fructuum dominus non est, quia duo ejusdem rei domini dici nequeunt, *l. sint certo §. si duobus ff. commod. Gail. l. c. 61. n. 8.* Nam competunt sane bonæ fidei, effectus domini, quod fructus possit consumere, alienare, a tertio vindicare *arg. l. 136. de R. I.* & vides in publicana à prætore non dominium fingi, citra præjudicium veri domini, adeoque duplex dominium unius rei statui. Quis ergo juri civili abjudicaret hanc facultatem, ut geminum dominium unum fictum alterum verum in uno eodemque casu non admittat? intelligenda
ita-

itaque regula ex *l. 5. commod. de dominio ejusdem generis* vero, scil. non de duplici, quod tamen in nostro casu conspicitur. Respon- sionem ad *l. 45. de usur. vid. apud Strauch. jur. univ. DN. Thomaf. in not. ibid.*

§. 30. Mala fidei possessor autem semper in dolo & culpa esse dicitur *l. 8. §. 1. de cond. furt. l. 82. §. 1. de V. O.* Hinc omnes fructus restituit. Constituitur autem in m. f. post denunciationem seu motam controversiam *l. 20. §. 11. de hered. petit.*

§. 31. Traditio est ultimum comple- mentum titulorum. Jure naturæ non est abso- luta necessaria Huberus *L. 4. Digress. c. 9.* In- terim ad evitandas disputationes omnium se- curissime contractui adjicitur, nisi aliud quid adsit, quod controversiam decidit, ut in legato testamentum in success. ab intest. moderna lex.

§. 32. Pro varietate rerum variat. Mobi- lia de manu dantur, in immobilia fit inductio. *l. 3. §. 1. A. A. P.* In incorporalibus patientia, vice traditionis est *l. f. de serv.* Requisita sunt justus titulus, alterius acceptatio *l. 1. §. de A. A. P.* possessione vacua non opus Donell. *4. Comm. 19.* Quandoque tamen insinuatione judiciali peragitur ut hodie immobilium *Voët. ad § 40. de R D.*

§. 33. Est vel ficta brevis manus, aut longæ manus, vel symbolica, v. *l. 14. f. de*

f. de peric. rei vend. Omnis jus alienandi supponit. Scotationem exponit Gonzalez ad c. 1. X. de consuetud. Effestucationem Huber. *pralect. ad J. b. t.*

TIT. V.

De Usucapione & Praescriptione.

§. 1.

Olim praescriptio longi temporis & usucapio, ratione temporis effectus, rerum & loci secerni debebant, si communi doctrinae fides. Sed Ravard. *Lib. sing. de ver. usuc. differrent.* eam solide refutat & Tribonianus *aviso-pia in princ. P. R. t.* erudite notat, ostendendo insuper veram originem *l. un. C. de transform. praeser.*

§. 2. Practice utraque est: adjectio domini per continuationem possessionis temporis lege definiti Modestini. *l. 3. b. t.* Potest etiam dici: capio domini per usum. Possessio enim hic usus est. *L. questio in f. de V. S.* Hinc sicuti utendo acquirimus, non utendo amittimus: ita utendo vicissim alius retinet. Unde Usurpatio usucapionis contrarium est, vid. Cujac. *ad L. 2. b. t.*

§. 3. Primo bona fide opus est, minimum ab initio & tempore acceptionis *L. 15. §. 3. b. t.*

b. 1. quamvis Jctus dissensisse notet, Voët. propter *L. 23. §. 1. L. 48. §. 1. de A. R. D.* quæ c. *L. 15.* contradicere videntur. Jure Canonico, quo utimur, perpetua bona fides exigitur, *cap. f. X. b. 1.* Ex ratione ut illustr. Coccejo: *de finitibus bonæ fid. in præscript.* videtur non adeo concinna. Confer tamen Grot. *de J. B. & P. Lib. II. c. 23. §. 2.* Hæredis bona & mala fides judicatur ex persona defuncti *L. 11. de diversis præscript.* successori singulari B. F. antecessoris omnino prodest: M. F. autem eatenus nocet, ut tamen à propriæ possessionis initio tempus usucapionis computare possit *L. 13. §. 1. de Acquir. Possess.* Jure Codicis inter rem mobilem & immobilem distinguit Voët. *ad pr. n. 4. in f. b. 1.* In mobili emtoris & venditoris B. F. requirens.

§. 4. Porro requiritur Justus titulus i. e. ad transferendum dominium habilis *L. 23. C. de R. V.* putativus non sufficit *§. 6. 7. b. 1.* Excipitur tamen justus error propter *L. 27. & L. 11. pro Emto.* Talem dicunt esse si quis in facto alieno, rei apparentia, fama communi &c. erret, vid. Gilcken. *de Usucap. part. II. m. 1. c. 1. n. 20.* Titulus pro hærede, titulus plane non est, vid. Thomaf. *ad Huberum b. 1.* Titulus pro suo idoneus est, si per eum intelligas qui speciali nomine non gaudet, sed sub accessione aut occupatione comprehenditur. Huber. *d. 1.*

§. 5. Dein res debet carere vitio. Vitium contrahitur, si immobilis vi possidetur, vel si mobilis furtiva aut præditi contra L. Jul. data sit, §. 2. b. t. L. quod contra ad L. Jul. repetundar. In his enim subditorum negligentia regulariter argui non potest. Excluditur tamen hic vis compulsiva, nam extortæ res in alium translata usucapiuntur, modo B. F. accipiat. L. 3. quod met. caus. Kœppen *Lib. I. observat. practica* 89, n. 9. sicuti nec clandestina occupatio M. F. facta, reale vitium præditi affricat §. 7. b. t. at Furtum h. l. requiritur animus propter casus in §. 4. 5. b. t. ad quos Imperatorem in §. 6. respexisse probabile est. Vitium purgatur si res vel ipsa ad dominum redierit, vel idem pretium per transactionem a fure acceperit. L. 84. de furto. Item si res furi surrepta animo restituendi LandN. *Lib. II. art. 37.* & ibi Glossa.

§. 6. Sunt præter eas aliæ res, quas vel rei natura v. g. res meræ facultatis, uti: honor, vel favor possessionis usucapioni exemit, ut res fisci, pupillorum, minorum &c. *vid. Commentar. ad 7.*

§. 7. Tandem traditio exigitur, neque enim sine traditione & acceptione possessio, qua tamen in usucapione opus, transfertur, *vid. L. 25. de acquir. Possess. Donell. V. Commentar. 5. in f.* Ultimum requisitum est tempus le-

ge

ge definitum. Temporum à momento ad centum annos juridicam explicationem vid. apud Cujacium *de divers. tempor. præscript.* & *Eustath. de temporal. intervallis.* Pro Communioni Regula Imperator in rebus mobilibus triennium, & immobilibus decennium, ut tamen hoc, non prius, in gratiam absentium duplicetur, statuit *pr. b. t.* In Saxonia requiruntur dreyßig Jahr ein Jahr und Tag. Ita tamen ut res eorum, qui Reip. vel religionis, vel captivitatis causa absunt, excipiantur. *Lib. 1. art. 38. Land. Recht.* Contra mentem hujus legis distinctio inter mobilia & immobilia introducta est. Vid. Schilter *Exerc. 45. §. 49.* Jus Suevicum civile vicennium refert c. 122. Aliarum provinciarum mores exhibet Leeuwen *lib. II. c. 10. n. 10. in Censura forensi.*

§. 8. Remanserunt tamen præter præscriptionem usucapioni mistam, præscriptiones 30. & 20. annorum vid. *tot. tit. C. b.* Est & præscriptio immemorialis L. 3. §. 4. de Aqua quodit. quæ etiam vetustatis nomine venit *L. fin. de aqu. plu.* Hic solus lapsus temporis attenditur, vid. Rævardum *l. c. n. 9.* Definitur: Præscriptio per tempus, cujus initium memoriam hominum seniorum excedit, ita ut se non contrarium vidisse, nec audivisse profiteantur, vid. Ockel. *c. i. de præscr. immemor. thes. ii.*

§. 9. Est & præscriptio actionum & accusationum de qua *infra ad processum*. Adde *interim præter citat Gilcken & Ockel, Gebhardum in integro tractatu de Usucapione.*

TIT. VI.

De Potestate Utendi Fruendi.

§. 1.

REferimus ad usum omnes actus, quibus circa rem suam versatur dominus, ut mutationem, perditionem, auctionem, versio- nem in quamcunque etiam imaginariam utilitatem, fluunt hæc ex ipso domini conceptu. Si enim res ad nos pertinet non ad alios: nostri quoque arbitrii erit de rebus istis statuere. Accedit quod sæpe rei non esset usus, nisi mutare perdere &c. liceret.

§. 2. Species mutationis prædiorum sunt addito sepimento agrum redigere in hortum, vineam in agrum vel contra, sylvam in novales, pratium in piscinam vel viceversa mutare. Fontem fodere ubi non erat.

§. 3. Aedificia mutantur si habitatio in horreum, stabulum in furnum, furnum in tabernam vinei adusti &c. transformes.

§. 4. Hæc omnia tamen temperant Leges, interesse principum & universitatis.

Hinc

Hinc ubi pascua communia, pratum sepimento munire nefas. vid. Dietherr. ad Belsold. v. Zaun. Ubi frumentum rarius, ex agris vineas facere non licet. Vid. Ordin. Wurtembergic. B. Struv. *Diss. de vineis* Idem de sylvis pro lignorum copia vel inopia, Jure venandi, aliis competente dicendum, vid. Gail *lib. II. observ. 67. n. 9. 10.* Quod etiam ad piscinas, quas regulariter in suo condere licet, quamvis vicino lucrum aliquod decedat, modo positive damnum non detur, per *L. proculus de damn. inf. eto.* adde Stryck. *U. M. De S. P. R. §. 8.* & ibi plena manu citatos.

§. 5. Eadem mutationem ædificiorum determinant. Sic quibusdam in locis protecta prohibita C. J. A. tit. de N. O. N. thes. 16. Lapides in ædificando præcisè adhibendi. Horreum cum furno in suo solo non ubique extrudendum, vid. Ord. Aedific. Magdeburg. Ulmensem, Franckefurtan. &c. præcipuè deformitatis Urbis, periculi incendii, vid. Tübler. *de incendio c. 46.* Imo & Fœtoris ratio habetur, vid. Stryk. *de Jure sensuum Dissert. §. c. 3. n. 19.*

§. 6. Quod & æmulatio impedimento sit communiter docetur Vid. Dn. Stryk. *de Jure æmulat.* Probari volunt eandem ex regula: quod alteri nocet & tibi non prodest, illud omittendum *arg. L. 2. §. 5. de aqua plu.*

Inimicitiam tamen insuper requirit Cephalius *consil. 130. n. 150.* vid. Richter. *p. 1. conf. 55.* Sane si peculiare de ea extet statutum, ut in *cit. ord. Ulm.* & Aedilibus commissa inspectio, res definiri potest. Alias difficillimæ probationis æmulatione est, vid. Dn. Thomaf. *de Non-Ente. Act. For. ex Æmul.* Adde *tot. Tit. C. de ædificiis privatorum.* Quatenus castrum ædificare liceat, vid. Leifferum *Jure Georgii lib. 1. c. 24.*

§. 7. Perditio rei propriæ limitatur ex notissima regula: Inter est reip. &c. §. 2. *de his qui sui vel alien. Jur.* Unde tot Leges sumtuaræ contra luxum. Vid. Pufendorff. *de J. N. lib. III. c. 3. §. 6.* Adde his declarationes pro prodigo, quarum ratio est *in præfat. ad Nov. 8. princ. §. 1.* Imo propter Interesse Steuerale, proprio ædificio ejiciuntur, qui illud leviter curando perdunt.

§. 8. Judica ex iisdem de auctione, exornatione & versione in imaginariam utilitatem. Ne ornamentis patrimonium impendatur, cavet *Reform. Polit. 1577. tit. 14. vers. item soll auch der unnützen Kost.* Adde prohibitiones, quæ confectionem vini adusti, Des Krafft-Mehls &c. prohibent.

§. 9. Fruendi vocabulum non tantum omnis generis fructus in se continet, sed etiam accessiones. Fructuum divisiones sunt in naturales & industriales, illi custodiuntur

tur

tur hi coluntur. Usus est in B. F. possessore, & de Jure Saxonico in transitione ad hæredes Usufructuariis Leeuvven *cenfura forenfi II. cap. 6. n. 4.* Idem in successione hæredum feudali-um & allodialium, vid. Richter. *volum. II. confil. 43.* Determinatio eorum spectat ad Judicem, Carpz. *p. 3. C. 32. D. 24.* In naturales & Civiles. Usus itidem est in successionebus vi- duarum nobilium & pastorum, vid. Richt. *d. l.* & Dn. Stryk. *de anno Gratia.* Alium usum vid. Berlich. *p. 1. conclus. 22. & 44.* In perceptos & percipiendos. Usus est in M. F. possessore, qua restitutionem vid. *L. 22. C. de Rei Vind §. 2. de Officio Judic.* In pendentes & separatos. Usus est in remissione mercedis conductori facienda, vid. Vinn. *ad §. 36. de R. D. in Con- sumptos & extantes.* Usum vid. *supra tit. 4. §. 26.* In legumina & frumenta vid. Thomaf. *de Jure circa frumenta & infra de Emt.* In olera, fructus arborum & reliqos, de illis regulari- ter decimæ non solvuntur Leeuvven *d. l. c. 24. n. 10.* De floribus vid. Dn. Wildvogel *de Jure Florum.*

§. 10. Spectat vero ad **Dominium** potestas fruendi, etiam non sine limitatione, quod dicta de Venatione & metallis evin- cunt. Adde quod per Decimas, Censur, Steue- ras & alia onera fruitio valde restringatur. Quod certis casibus onus recipiendi viam

publicam partem fructuum intercipiat. Quod subditis ferendum, si caltra in eorum fundis metatur princeps. Si in eorum prædiis, ut pabulo careat hostis, fruges refecentur & eiusmodi sexcenta alia.

TIT. VII.

De Defensione Domini & Nunciatione novi Operis.

§. I.

Cum dominium nobis tantum Jus in re concedat, non aliis, unde proprietatis dicitur *L. 46. pr. de Usufruct.* simul includit facultatem res easdem etiam vi defendendi, vid. *LandN. lib. II. art. 36. lit. 3. art. 78. & ib. Gloss. Grot. Lib. II. c. 1. n. 11. Cz. praxi Criminali part. 1. quest. 32. n. 17.* Inde furem licet abigere, certo casu plane occidere *L. 54. §. 2. de furtis L. 4. § 1. ad L. Aquil. Leeuvven d.l. lib. 5. c. 1. n. 14.* Idque ex regula *Leg. 45. §. 4. ad L. Aquil.* Plane clamore non opus esse vult *Grœnevvegen de LL. abrogatis ad d. l. 4.* sed rectius dissentit *Dn. Stryk. §. 17. U. M. ad L. Aquil. vid. B. Struv. de vindicta privata, c. 4. §. 10. n. 6.*

§. 2. Non tantum vero contra eum, qui palam rem furari aggreditur, defensio in jure parata; sed & contra eum, qui per
infi-

insidias interciperere conatur, inventa remedia. Fieri sæpe hoc solet ædificando, dum quis vel addendo, vel detrahendo, vel novam speciem inducendo, novum opus facit, *L. 1 §. 11. b. 1.* Refectio huc non pertinet, modo quis pristinam formam servet, *d. l. §. 13.* Neque hujus loci sunt, succisio arborum, vel putatio vinearum; quia sermo tantum est de iis, quæ opera hominum solo juncta, *d. l. §. 12.*

§. 3. Illud non interest, an quis in urbe, an in villis, an in privato, publico, sacro vel religioso loco novi quid moliat, *d. l. §. 14. & 17.* Nam omnibus his casibus vel Juris nostri conservandi, vel damni depellendi, vel Juris Publici tuendi causa, novi operis nunciatio datur. Potissimum tamen huc spectat, quæ propter rem propriam competit, publica enim nunciatio cuilibet civi relinquatur *l. 3. & 4. b. 1.*

§. 4. Est vero novi operis nunciatio: Solennis prohibitio novum opus molienti facta, ut desistat, donec vel remissione, vel cautione Jus continuandi in opere consequatur *l. 8. §. 4. l. 20. pr. b. 1.*

§. 5. Datur potissimum domino *l. 5. §. 6.* licet dominium commune tantum habeat *l. 3. §. 1.* Imo etiam qui utile habet, ut: Superficiario & Emphyteutæ, *l. 3. §. 3. d. l. 9. b. l. un. §. 4. de Remission.* Datur & aliis qui Jus in re

habent, ut servitutem, pignus, *l. 9. b. vid. Coll. J. A. §. 4. b. Hilliger. ad Donellum Enucl. 14. comm. 45. Lit. H.* ubi scrupulositates de distinctione Servitutum, differentia hujus nunciationis à vindicatione &c. Alieno nomine nunciant Procurator, *l. 13. §. 2.* Tutor *l. 7. §. 1.* Inquilinus ac colonus *propter l. 11. pr. l. 13. pr. locati.* Absente scilicet domino *arg. l. 1. C. si per vim.*

§. 6. Qua nunciatum, non exigitur, ut Jus in re habeat, sed sufficit, ut in novo opere nomine domini deprehendatur, modo nunciationem capere possit & domino indicare *l. 5. §. 3.* Requiritur tamen ut nunciatum sit in re præsens, hinc domino qui in foro est frustra nunciatur, *d. l. 5. §. 2.* Idem est si quis socio suo nunciet *l. 3. §. 1.* aut Prætori *l. 5. §. 7.* Reliquas exceptiones vid. *l. 5. §. 11. h. 14. b. t. l. 1. §. 11. de Cloac. l. 3. §. 8. de Riv.* Scilicet, cessat præcipue si salus publicæ inde periclitetur. Si opus nondum sit captum, modo juste timeatur, sufficit, *arg. l. 1. §. 8. b. t. J. 20. §. 2. b.* Completo opere quod vi aut clam agendum *l. 1. §. 1. b. t.*

§. 7. Modus dicitur esse vel Judicialis, per implorationem Prætoris ut prohibeat *l. 2. b.* vel extrajudicialis per manum lapilli jactu, vel per sola verba. Binos priores minus concinnè nunciationem dici vult Strauch. *Exercit.*

23. §. 4. Cæterum ne binæ posteriores ab ad-
versario negentur, expedit Notarium cum te-
stibus adhibere monente Gailio *lib. 1. c. 16.*
add. Mindanum *de Mandat. l. 2. c. 30.*

§. 8. Effectus est ut nunciatus desistat
ab opere, usque dum de utriusque Jure con-
stet, Hahn ad Wesenb. *b. 1. n. 9.* Si è proter-
via pergat, Jure Civil. datur actio ad demo-
litionem, vid. Colleg. J. A. *n. 21. b. 1.* Potest
tamen nunciatus, si velit, etiam ad Interesse
suum agere *L. 21. §. 4. b.* Ut effectus vero se-
quatur, opus est Jure Civili, ut intra trium
mensium spatium de jure suo nunciator do-
ceat, quod tamen usum non servari, tradit
Gail. *d. l. n. 17.* Respiciendum potius ad ter-
minum probandi in quovis Judicio con-
suetum.

§. 9. De praxi Germanica vid. Schilt.
b. 1. §. 28. Post brevem informationem Judi-
cis, unico summario processu petitur man-
datum inhibitorium. Modum concipiendi
inhibitionem, ut copulativè abstinètia ab o-
pere & Juris competentis demonstratio fiat,
tradit Hahn ad Wesenb. *b. 1. n. 9.* Probatio su-
scipitur per petitionem Commissariorum, ut
oculariter loci faciem inspiciant, & ichno-
graphiam conficiant, adjunctis seniorum te-
stimoniis, si quid ipsis notum. Si parere re-
cusat Inhibitus, ad instantiam Implorantis

demolitio arctiore mandato propriis sumptibus
facienda injungitur, vid. Præjudicium apud
Hahn. *d. l.*

§. 10. Hinc Grænevvegen *ad L. 4. b. 1. de Legib. abrogat.* solam nunciationem judicialem usu servari ait. Imo B Schilter *Exerc. 42. §. 28.* nunciatione novi operis Romana Germanos carere aperte pronunciat. Exciperem tamen locum à Judice nimis remotum, ubi ad interim privata adhibetur & de ea attestatum Notarii supplicæ inferitur, quod in Camera, quæ de locis longe disitis inter status judicat servari, ait Gail. *l. c. 16. n. 12.*

§. 11. Neque vero incommodis destituuntur, civiles nunciationes. Nam in Judiciali, uti vidimus, gemino veluti processu opus erat. Extra Judiciales privatæ, an quis in suo, an in alieno ædificaret, scrupulosè fecernendæ erant. Imo verbales possessionem adversario concedebant *l. 5. §. 10.* Qua concessione caufidici per suas acceptationes facilè abutebantur.

§. 12. Modi finiendi hunc processum itidem mutati. In Camera Imperiali cautionem omni tempore pro varietate circumstantiarum à judice admitti, refert quidem Schvvanmann *Proc. Cam. lib. I. c. II n 4.* Sed in Saxonia oblationem ejusdem regulariter locum non invenire, testatur Moller. *1. Sem. 44.*

Neque

Neque mors nunciantis, uti olim, vid. *L. 8. §. 6. h. t.* nunciationem tollit, sed pars ad reassumendum processum citatur, Grænevvegen *ad d. l.* Conventionalis remissio tamen vid. *L. 1. §. 10.* vel Prætoria in casibus *L. 5. §. 14. §. 18. l. 8. §. 4.* vid. *L. un. de Remiss.* hodie num frequentatur.

§. 13. Optime huic negotio prospicitur, ubi nemini ædificando aliquid innovare licet, nisi ædiles circumstantias loci prius examinaverint, vid. *Ordinationes Efurt. Et Noric.* apud Schilt. *d. l. §. 26. 27.*

T I T. VIII.

De Damno infecto.

§. 1.

USque adeo Jura res nostras defendunt, ut etiam, si damnum nondum factum, metuatur tamen ex vetustis alterius ruinis, petitionem cautionis concesserint, modo calumnia petentis absit. *L. 2. l. 7. pr. h.*

§. 2. Reo comparere & cavere nolente, Actor mittitur in possessionem rei ruinosa custodia causa *L. 4. §. 1.* Quod si reus missionem insuper habeat, post aliquod intervalum *d. l. §. 4.* arbitrarium *arg. L. 15. §. 21.* secunda missio fit. Dominus expellitur *L. 1. l. 15. §. 13.*

H 5

& mis-

& missus vel dominium, vel usucapiendi conditionem consequitur, *d. l. §. 16.* Dissidententi Bachovio ad Wesenb. *b. t.* respondet Hahn. *ibid.* infimul utriusque decreti formulas abjiciendo.

§. 3. Si missus, nec ex primo, nec ex secundo decreto admittitur, datur actio in factum ad præstandum Interesse *L. 15. §. f. b. t.* quæ perpetua & ad hæredes transitoria. *L. 17. §. 3.*

§. 4. Si damnum vero jam ab ædibus ruinosis citra antecedentem petitionem cautionis *L. 6. b. t.* per violentiam externam *L. 24. §. 2. b. t.* datum: vel rudera derelinquenda & quasi noxæ danda, vel damnum datum sarcendum *L. 7. §. 2. L. 9. b.* Si autem cautio exacta, præcise damnum restituendum, *arg. d. l. 6.* Si cautio propter legitimum impedimentum non petita *L. 9. pr. junct. L. 8. b. t.* vel secundum Mevium ad *Jus Lubec. p. 4. tit. 3. art. f.* vitium operis notorium fuerit, eadem est decisio.

§. 5. Respublica autem si e.g. è mœniis civitatis damnum timeatur, ab hac cautione immunis est *L. 15. §. 10.* quia immobilia possidet *L. 15. qui satisd. non cog.* Quid igitur agendum? Principem adeundum monet Oldendorp. *class 6. act. 14.* ut prohibeat opus nocivum fieri, & factum tolli jubeat. Nam nec per

per Remp. civibus debet damnum inferri,
L. 24. §. 1. h. t.

§. 6. Imo non videtur opus plane apud nos, ut quis cum tædio cautionem, & ea de negata bina decreta, cum hæc bina decreta saltim in Jus vocationi privatæ infervisse dudum animadverterint eruditi, impetret. Peti enim potest inspectio ocularis per artis Architectonicæ peritos, vel mandatum ad demoliendum, aut reficiendum. Confirmatur hæc formula agendi auctoritate ipsius Glossæ ad L. 24. §. 1. Oldendorpii *d. l.* vid. Schilt. in *f. Exercit. 42.*

§. 7. Si tamen remedium Juris Romani electum est, moderna praxi in casu non admissi ejus, qui decretum impetravit, propter Processuum protractiones, multa, pignorazione & aliis arctioribus remediis, judici jussum suum exequi licere vult, Schilt. §. 39. *d. l.* Adeoque actionem in factum in foris nostris superfluum esse inde colligitur.

§. 8. Commodissima medela esset, si per ordinationes ædilitias huic negotio providetur, uti Francofurti factum, ubi lege post denunciationem ædilium, res sub pæna caduci intra annum ædificanda est.



TIT. IX.

De Actione Negatoria.

§. 1.

Domino prædii, *L. 1. 2. & 4. si serv. vind.* vel
 Dei, qui Jus in re habet *Coll. J. A. n. 22. h.*
 pro libertatis defensione comparata est actio
 negatoria, quæ definitur: Actio, qua alterius
 iniquam in re nostra factam prætensionem
 oneris alicujus negamus & à nobis depelli-
 mus, *arg. §. 2. J. de act.*

§. 2. Spectat quidem potissimum ad
 declinandas injustas servitutes. Si quis sci-
 licet vel plane servitutum non habet, & ta-
 men ea uti, vel si habet, sed modo præscri-
 pto non uti, velit *L. 9. b. t.* Nihilominus &
 propter alia iniqua prætensa datur, toties
 scil. quoties aliquis sine jure quavis ratione
 libertatem nostram impedit *L. 9. b. t.* Exem-
 plum habet *Stryk. U. M. b. t. §. 5.*

§. 3. Concessio commoditatis precaria
 hanc actionem non impedit, *C. J. A. ad tit. si
 servit. vind. n. 18.* Nec patientia concedentis
 ad casus similes extendenda *L. 14. pr. b. t.* Ces-
 sat tamen, si quis jure suo utitur in re alie-
 na, vel vicino nocet faciendo aliquid in re
 propria *L. 26. de damn. infect. L. 11. S. P. U.*

§. 4. Contra Socium, si in rem socii ex
 re

re propria occasione rei communis quid tentat, locum habet hæc actio. Idem dicendum si ex re propria in communem e. g. tignum immittat, vel ex communibus ædibus in alterius proprias *L. 27. de S. P. U.* Si vero in re communi tantum quid faciat, communi dividundo iudicio opus est *L. 26. d. t.* Non potest enim hic ostendi injusta servitus, quippe quæ bina prædia requirit.

§. 5. Petitur, ut impedimentum libertatis tollatur, & quidem sumtibus ejus, qui illud injecit, *L. 14. d. t. L. 2. C. de Servitut.* Ad iudicis tamen arbitrium pertinet an insuper cautionem in futurum decernendam putet *L. 12. ff. d. t.* Habetur & interesse ac fructuum interceptorum ratio *L. 4. §. 2. d. t.* Illud petitionem non vitiat si actio negatoria affirmative concipiatur, modo ad servitutis negationem collimet, exemplum est in *d. l. 4. §. 7.*

§. 6. In hac actione libertas non est probanda *L. 9. C. de Servitut.* Licet adversarius sit in quasi possessione servitutis *L. 16. C. de Probation.* Schilt. *Ex. 18. §. 39.* Richter. *Decis. 98.* Carpz. *lib. I. Resp. 67.* Brunnem. *ad L. 9. C. de Servit.* Qui rationem adjecit, quod fortior sit præsumptio libertatis, quam possessionis. Accedit quod in litis contestatione semper servitutis constitutio à reo affirmanda, vid. Rivin. *Enunc. Jur. tit. de Lit. Contest. p. 325.* quatenus

men facti est & hinc probanda. Dominium auctorem probare debere vult Cothmann. IV. Conf. I. n. 35. Sed hoc capiendum de Casu, ubi rem actor non possidet, nam possessio hic loco probationis est Mynsinger. Cent. 1. o. 19. vel supponendum, reum dominium auctori non competere probasse.

§. 7. Cautus vero sit actor in libello formando. Licet enim a probatione liberetur, si in terminis mere negationis substituerit: Attamen ubi vitiosam adversarii possessionem, clandestinam, violentam &c. dixerit, ipsi postea demonstranda est horum factorum assertio, vid. Richt. d. l. n. 6.

§. 8. Gemino processu Possessorio & Petitorio in foro quidem hanc actionem tractari notum est. Verum cum protractione, justitiæ. Hinc Schilt. d. loc. post litis contestationem allegatæ servitutis probationem longe rectius injungi & rem uno processu terminari annotat.

TIT. X.

Finium Regundorum.

§. 1.

Non saltim rem nostram integram, sed eiusdem quoque fines jure defendimus, five

sive pleno dominii, sive Emphyteuseos, servitutis, aut hypothecæ jure ad nos spectent *L. 4. §. 9. b. t.* datur itaque hic actio: Qua confines prædiorum contendunt, ut veteres fines confirmentur, aut his non apparentibus novi constituantur & designentur.

§. 2. Ratione ædificiorum hæc actio cessat. Cum hæc non dicantur confinia, vel potius, cum ipsis parietibus satis distinguantur *L. 4. b. t.* Propter actiones in factum hodiernas parum curabitur, quod viæ receptæ agendum sit in casu *L. 4. b. t.* Ubi flumen publicum prædia terminat, ideo locum non habet nostra actio, quod è flumine nil periri possit, nec eiusdem cursus prior facilè restituatur, *arg. L. 5. b. t.*

§. 3. Non tantum vero inter privatos, sed & inter ipsos territoriorum dominos iudicium hoc exercetur, si Marcæ confusæ, vid. Gylmann. *Symphor. tom. 4. p. 1. vot. 14. n. 267.* Signa finium publicorum & privatorum locorum in eo regulariter secernuntur, quod in illis extantiora sint, vid. Rüdger Ruland *de Commissar. p. 2. lib. 6. c. 3. n. 18. & seqq.*

§. 4. Sitne ratione originis mixta ut partim ex jure in re, partim ex jure ad rem oriatur, quæri solet. Negant Huber. *b. t. & libr. IV. Digressionum. c. 6.* Donellus *ad §. 29. f. de action.* Personalem esse existimantes. Prolixè

lixè autem affirmat Bachov. ad Treutl. *vol. 1. Diss. 19. thes. 1. Lit. D.* cum Hahnio ad Wesenb. *num. 6. b. t.* Sanè quod realis sit & præstationes fructuum & impensarum accessorie tantum, concurrant *ex L. 4. §. 9. b. t. arg. L. 4. §. 2. si servit. vind. patet.* Hinc in determinatione fori eiusdem, merito ad forum rei sitæ recurrit Zanger. *de Except.*

§. 5. Peragitur hic processus vel coram Commissariis, vel Judice Ordinario, adhibita inspectione oculari, Schilt. *b. t. §. 8.* Si res obscuræ disceptationis, utrobique recurritur ad agi mensores, Ruland. *de Commiss. p. 1. lib. 4. c. 20.* vid. Wehner. *voc. Umbgang.* Hi in signa limitum sedulo inquirunt & ichnographiam conficiunt. Imo unam non sufficere hodie discimus ex R. J. de anno 1654. §. 51.

§. 6. Generalia tamen & communia signa inquisivisse ubique non sufficit, sed præcise ostendendi sæpius: *Sagd. Grenken / Gerichts Grenken &c.* Adde Fritsch. *von Fluhrs Recht c. 2.* Quo vero in promptu habeantur signa, eorum catalogum exhibuit Dn. Stryk. *U. M. b. t.* Quamvis non negandum præter ordinaria signa, alias conjecturas à natura rei sumtas hic utiliter adhiberi.

§. 7. Quod si vero in prima inspectione nusquam apparet de signis antiquis, neque instrumenta: *Fluhrs Bücher / Kauff, Briefel* aliave

aliave certi quid loquantur, nec seniorum testimonium, quod de auditu hic alias admittitur, Bruunemann *ad L. 11. b. t.* Omni jure petere licet, ut ocularis inspectio repetatur. Unde post eam semel forte factam sententiam non esse præcipitandam monet Berlich. *p. I. concl. 47.* Si tamen omnia frustra adhibentur, novi limites constituendi partibus præsentibus §. 6. 7. *de Off. Jud. LandR. Lib. II. art. 50.* vel contumaciter absentibus *L. 3. Cod. L. 8. §. 1. ff. b. t.* Dominium partis adjudicatæ hic statim transit, vid. Hopp. §. f. *de Off. Jud.*

§. 8. Fructuum restitutio injungi solet à tempore litis contestationis *L. 4. C. b. t.* Hodie vero à tempore citationis in libello peti possunt. Nam judicia nostra incipiunt à citatione formula est: *Die Früchte von Zeit erhobner Klage &c.* Multum tamen hic deferendum observantiæ judiciorum.

§. 9. Præscriptionem limitum non agnoscunt Dd. quotiescunque vetus instrumentum reperitur, unde liquido prisca fines probari possint, arg. *C. fin. de Prescript.* Casum exhibet Dn. Stryk. *II. M. in f. b. t.* Titulum hunc ex professo tractant Hieronymus de Monte, & Oetinger *de Jure Limitum.* Multæ lites præcaverentur, si finium conservandorum ratio melior haberetur, vid. Seckendorff

in Fürsten • St. p. 1. aliud remedium habet
Ord. Polit. Ducat. Magd. c. 30. §. 2.

TIT. XI.

De Rei Vindicatione.

§. 1.

Obligatio, quæ ex dominio oritur, ut loquitur Grot *Lib. II. cap. 10.* vel ex lege naturali, introductionem dominiorum secuta, Schilt. §. 1. b. t. necessitatem imponit rei alienæ possessori, eam suo domino restituendi. Quod nec Juri Romano contrarium, eo ipso enim quo jus vindicandi & rem ab alio petendi è dominio & lege civili nascitur, per naturam correlatorum, obligatio alterum fringit.

§. 2. Verum quamvis in effectu restitutio rei nostræ cum aliis obligationibus conveniat. vid. *L. 68. de R. V. v. hæc sententia Liberrum* tamen fuit Imperatori §. 1. *J. de Act. actiones reales obligationibus opponere*, cum hæc in sensu juridico ex factis oriuntur, non mera possessione. Imo cum ipsa demum obligatio, nostrum restituendi, ex dominio oriatur commodissime, sub primo fonte, de Rei vindicatione exponitur.

§. 3. Est vero Rei vindicatio: Rei nostræ apud quemlibet possessorem existentis ex
domi-

dominio orta persecutio. Modum vindican-
di veterem tradit Rævardus *Tom. I. pag. 36.*

§. 4. Dominium hujus actionis causa
est & quidem plenum ac directum ex mente
legis civilis, æquiritatis tamen ratione ad do-
minium utile extendit *L. 73. §. 1. b. L. 1. §. 1. si
ager vestig.* Datur & iis, quibus dominium ex
privilegio tribuitur ut : minori & ecclesiæ
Quod vero ex inde in directam & utilem divi-
ditur usum practicum non habet Klein. *Notis
MSt. ad Lauterb. b. t. cum ad idem tendant.*
Si bini concurrunt in vindicando directus &
uti is dominus, hic præfertur, quia ad hunc
spectat possessio, Hopp. *ad §. 1. J. de Act.*

§. 5. Petuntur gemina, ut nos domini
declaremur & res restituatur. Hinc proban-
dum dominium, & adversarii possessio *L. 23.
b. t.* propter illius difficillimam probationem*
actio publiciana frequentior videtur in foro.
Imo à rei vindicatione abstinendi consilium
suggerit Cajus *L. 24. b. t.*

* *Ferdinand. Vasquius contro. illustr. l. 2. c. 51. n. 16.*
*impossibilem judicat domini probationem. Ne-
que eam probat solutus canon vid. L. 20. C. de
agric. censit. Nec perceptio fructuum vid. L. 25.
§. 1. de usuris. Nec possessio, cum & hoc bone fi-
dei possessori competat. Nec signum rei impres-
sum, quod saltem traditionis rei pr. sumtionem
inducit L. 4. §. 1. de periculo rei vendit. Nec
libri præfeclurarum, nisi antiquitas accesserit,*

Tit. XI. Dei Rei Vindicatione.

Vel jussu principis post inspectionem finium confecti sint. arg. §. f. J. de fide Off. Jud. Remanens itaque soli modi acquirendi in tit. de R. D. Inst. oppido rari & forte casus §. fin. J. de Usucap. Prescriptionem tamen ubique excipio, cui mores adjecerunt citationem edictalem sub perpetui silentii pena, quae citanti ititem plenum dominium tribuit. Gail. lib. 1. O. 57. n. 9. Caterum pro fundanda publiciana, actione aliquatenus priora conjecturam facere, non adeo inficias ibo. Sed ad dominii ipsius probationem minus commode referuntur

§. 6. Possessio hic vel vera vel ficta, hujus species sunt, si quis dolo desit possidere, vel liti se obtulit L. 13. §. 3. de Hæred. petit. Quo vero constet quid probandum in ipso libello doli mentio fieri potest, aut oblationis vid. omnino U. M. b. t. Horum alterutro probato reus statim condemnandus L. 27. pr. & §. 1. b. t. Res petita præcisè restituenda d l 68. b. t. Nec enim aliud pro alio insolutione invito creditori obtrudi, vel dominus cogi potest, ut rem invitus vendat, inde justum pretium offerens non auditur. Max. p. II. Dec. 271. Pœna tamen negantis possessionem l. 36. b. t. forte in Germania nostra non recepta. Hinc non opus est, ut probetur abrogatio. vid. Grœnev. ad L. f. Cod. qui pot. in pign. habeant.

§. 8. Si post litis contestationem vel hodie citationem petitor dominium amisit iudicium

licium captum finitur & reus absolvitur, quoniam per sententiam non amplius potest declarari dominus Jason. *ad §. 1. de action. si post id tempus dominium acquisivit, processus, tanquam retro convalidatus peragitur, arg. L. 27. h. t. Ex mente Jur. Canonici c. 3. de re judicat. in 6. distinguitur an res ex speciali causa petita an non, quod praxi observandum Jo. Faber. *ad d. §. 1. n. 18.* Opus tamen, ne plane post terminum probatorium superveniat Stryk. *U. M. §. 11. h. t. inf.**

§. 9. In restitutione fructuum mala fides statim à tempore citationis computatur, adeo, ut omnes postea restituendi vid. prolixè Sandium *Lib. III. decis. tit. 15.* Judex propter clausulam salutarem libellis annecti solitam ex officio non petitos adjudicare potest. Imo si omitti: hodie mera imploratione, etiam post sententiam peti possunt. * Schilt. §. 56. h. not. a. De impensis vid. supra tit. IV. §. 20. *

* *Contraria opinio exinde est, quod crediderint Dd. judicem judicando desinere esse judicem, quod tamen hodie fallit. * De distinctione & difficillima applicatione in discursu.*

§. 10. Licet probatio domini actori incumbat, si tamen reus probare possit, & hoc ipsi conducit, ut non tantum absolvatur, sed etiam dominus declaretur, *cap. cum causa de sentent. & re judic.* Ne tamen & reus frustra

elabatur iuramentum purgatorium ipsi injungendum §. 18. U. M.

§. 11. Restitutio pretii reo regulariter denegatur, nisi rem ab hoste alias perituram emerit. Aliam tamen exceptionem vid. van Leeuven *Lib II c. 1. n. 3.*

§. 12. Contra eum, qui ante cœptam malam fidem rem culpa amisit, officium suum perdit rei vindicatio. Sicuti & post usucapionem, secundum regulas *supra tit. V.* traditas.

TIT. XII.

De Publiciana Actione.

§. 1.

Actio Publiciana: est actio orta ex dominio à Prætore ficto, sive rerum corporalium, sive incorporalium, qua rem ad nos spectantem contra quemlibet possessorem persequimur.

§. 1. Non temere tamen finxit Prætor, (quo tempore Publicius Præturam gesserit ex Ciceronis Oratione pro Cluent. demonstrat Schilt. §. 65. b. 1.) sed positis circumstantiis, quod petens probare possit, se esse in conditione usucapiendi. Non omnibus vero requisitis usucapionis opus esse creditur. Bonam fidem enim perpetuam tantum requiri in

in usucapione vera, non hac ficta volunt, Brunnem *ad L. 7. b. t.* Hilliger *ad Donellum Lib. II. cap. 8. Lit. R.* Dissentientium catalogum exhibet Schilter. *b. t. §. ubi Bachov. Jason &c.* Traditio etiam non probatur, ubi ipso jure dominium transfertur *L. 1. §. f. b. t.* Jus Saxonicum, ut in immobilibus judicialis resignatio probetur, adjecit Carpz. *Lib. I. Resp. 102.*

§. 3. Cui detur hæc actio satis liquet. Extendenda ad eos assertio, qui jus in re dicto modo habent, *L. 6. §. 2. si servit. vindic. L. 11. §. 1. b. t.* excluditur tamen, qui pignus habet *L. 13. §. 1. b. t.* Convenitur eadem omnis, qui infirmiore jure rem possidet. Regulariter enim melior est conditio possidentis, *arg. L. 9. §. 4. b. t.* Quandoque tamen & dominus *L. 72. de R. V.*

§. 4. Si res à diversis non dominis empta potior est possidens *d. l.* licet petens prius rem acceperit, si scilicet inter se agunt. Si enim contra tertium, prioris & antiquioris acceptionis omnino ratio habetur *L. 31. §. 2. de act. emt.* ut in concursu, qui primus accepit præferatur.

§. 5. Praxi jungitur hæc actio alternative cum priore ex formula Juris Canonici *cap. III. de sentent. in 6.* Neque enim hac ratione sibi contradicere videntur. Gail. *Lib. I. o. 62. n. 5.* Sufficiet quoque, pro introducenda cumulatione, formula: Jure domini vel

quasi Alexander *Consil. 69. n. 5.* Licet enim & utile dominium etiam quasi dominium in libellis nominetur. Attamen prudens iudex ex circumstantiis, facile arbitrabitur, qualiter res petatur.

§. 6. Non in omnibus jura Germanica in domini vel quasi persecutione juri Romano respondent. Jus Lubecense admissio principio: *Hand soll Hand wahren/ Lib. III. tit. II. art. I.* eo casu, si proprio contractu rem alicui commiserim, precise ab eo, non a tertio petere jubet. Consentit, eidem Jus Saxonicum *LandN. Lib. II. art. 60.* Pro quorum æquitate contra dicaces verba facit Lehmann. *Lib. II. c. 27.* sanè commerciis florentissimum Belgium eodem jure utitur, vid. *Grænev. d. 11. ad §. 16. 7. de obl. ex delict.* Fructus porro non minus labori adjudicantur, modo bona fides adsit, & domino prædii census solvatur *LandN. Lib. II. art. 46.* Ut homines ad agriculturam excitentur. Probationes tamen per aquam, vid. Jus Suevicum *C. 24. Recht lib. III. art. 21.* merito abrogatæ sunt, quia non in Deum fiduciam, sed superstitionem arguunt.



TIT. XII.

De Divisione Domini seu Comuni dividundo.

§. 1.

Actio communi dividundo est: Actio, quæ datur ad divisionem rei inter plures communis, non habita peculiarium circumstantiarum ratione.

§. 2. Communionem intelligimus rerum singularium, sive corporalium, sive incorporalium ad plures jure in re pertinentientium *L. 4. L. 7. §. 6. b. l.* Ex quacunque causa, præter hæreditatem oriatur non interest, *L. 2. pr. b. t.*

§. 3. Si quis in hac communionem manere nolit, potest ad divisionem agere, propter *L. 77. §. 20. de Legat. II. L. 2. C. quand. & quib. quart. deb.* Licet pacto aliter cautum *L. 14. §. 2. b. t.* aut qui ad divisionem provocatur minor sit *L. inter omnes & c. Cod. de Præd. minor.* aut contra piam causam divisio urgeatur.

§. 4. Omnia hic probe dividenda, ut evitetur læsio. Si res commode dividi nequit, vel si partes inæquales faciendæ: alter alteri in pecuniæ summam condemnandus *l. 3. C. b. t.* Justa æstimatio autem ubique præcedere debet. *L. 34. famil. hercisc.* Quæ tamen,

cum à iudice, tum à publica subhaftatione
arg. l. 3. C. comm. divid. Philipp. de Subhaft. II. 2.
n. 82. tum etiam à provocante alicubi, vid.
Mev. p. II. decis. 21. fieri potest, vid. Leeu-
vven IV. 27. 5. in f.

§. 5. Habetur quoque ratio communis admi-
 nistrationis ut commoda & expensæ exaquen-
 tur *l. 3. pr. b. t.* Neque hodie, an partem separatim
 gerere potuerit socius *l. 6. §. 2.* scrupulosius in-
 quiretur, non enim in formula sed naturali
 ratione *L. 206. de R. J. arg. L. 1. pr. de contrar. tut.*
act. actionem fundamus. Cum ex jure in-
 re, cui sæpe factum seu administratio acce-
 dit, fluat, mixta dicitur, §. 20. *J. de Act.*

§. 6. Majorem partem habenti non tan-
 tum electio tribui solet, utrum rem an preti-
 um solvere velit. Faber. *ad C. lib. II. tit. 25. def.*
2. n. 1. Carpz. *p. III. C. 15. D. 1. inf.* sed & instru-
 menta authentica ipsi relinquuntur, *L. 4. §. f.*
famil. hercisc. Exhibere tamen eadem alijs tene-
 tur, *L. 5. b. t.*

§. 7. Pertinet tantum ad res ex Jure in
 re, Dominio, Pignore &c. Communes. Ad
 res ex Jure ad rem communes extendi ne-
 quit *L. 7. §. 11. b. t.* Multo minus ad istas, quæ
 inter prædones communes sunt, vel precario
 possidentur, quia his deficit justa possidendi
 causa *L. 7. §. 2. b. t.*

§. 8. Finitur præscriptione triginta an-
 norum,

norum, à tempore, quo, vel quis solus pro suo quiete possedit *L. 14. §. 2. b. t.* Vel quo alter ad divisionem provocans, socii prohibitioni stetit, computando *L. 1. §. ad hęc. C. de annual. except. v. ibi.* Brunnem. in *Comment.* Quamdiu vero res ut communes possidentur, nemille quidem annorum possessio iudicium hoc tollit, Wissenbach. *b. t. thes. 23.* addit. Schneidevv. *ad J. de act. §. 20. n. 19.* pactum de non dividendo juramento confirmatum. An læsio locum faciat rescissioni & qualis requiratur non convenit inter *Dd.* vid. *Dn. Berger. Peculiari Dissertat. & Dn. Stryk. §. 7. U M. famil. hercisc.* Sedes argumenti est in *L. 3. C. comm. utriusque iudicii.* Optime egerunt status, qui speciali lege sustulerunt controversiam, vid. *Würtenb. Landes-Ordn. p. II. tit. 14. pr.*

§. 9. Quod major dividat minor eligat moribus germanicis, in hac materia non receptum est, *Carpz. p. II. Const. 15. Def. 23.* (*Lubeccæ* tamen hic modus placuit. *Mæv. p. II. decis. 21.*) Divisiones prædiorum rusticorum per multas ordinat. provinc. prohiberi testatur *Leiffer. de Jure Georg.* In consulendo prudentia œconomica in hoc iudicio utramque facit paginam.

§. 10. Cum venditioni comparetur divisio rerum communium, evictionem præstandam esse inde consequitur, si forte alteri socio

focio partem suam è potiori jure auferri contingat, *L. 10. §. f. b. t.*

TIT. XIII.

De Jure Alienandi.

§. 1.

REi sape non est usus nisi eam alienare possimus. Hinc potestas alienandi dominiæ particula vid. §. 40. *J. de R. D.* Intelligitur vero per alienationem non tantum plena translatio dominiæ, sed etiam servitutis, pignoris nexus, imo negligentia, qua rem usucapi patimur. *L. f. C. de reb. alien. non alienand. L. 28. de V. S.* Qui tamen occasione acquirendi non utitur, alienare non dicitur *d. l.*

§. 2. Binis vero modis leges alienandi libertatem restrinxerunt, vel cogendo plane nolentem, ut alienet, exempla sunt in *L. 14. §. 1. quemadm. servitut. amitt. L. 12. pr. de Relig. §. 2. de his, qui sui vel alien. Brunnem. ad L. 11. C. de contrab. emtion.* Vel alienationem interdicens, volenti exempla exhibet Imperator, in *tit. quib. alien. lic.* Sicuti vero prior species erat necessaria, ita in posteriori voluntaria prohibetur, vid. *L. 1. ff. de fundo dotal. L. 2. C. eod.* Si enim necessario prohibita fuisset, lex contradixisset legi. Alienationes invitæ in-

junctæ

junctæ intelliguntur etiam ex dictis in tit. VI. Prohibitæ vero alienationes Imperatoris d. t. l. spectant ad Jus Personarum. Hujus loci sunt prohibitiones generales, ne in fraudem creditorem, ne judicii mutandi causa, ne rem litigiosam, ne rem quibus Respubl. eget extra territorium, ne bona familiæ seu avita alienemus. Causæ harum prohibitionum, sunt salus publica vel in se, vel in singulis considerata, vel odium fraudulentæ & aliæ.

§. 3. In fraudem creditorum alienare dicitur, qui affectu & effectu alienatione sua iis præjudicat, vid. Voët. ad J. qui & ex quib. caus. man. In eo tamen distinctio est, quod gratuito accipienti res auferatur licet non fuerit in dolo, cum tamen ei, qui titulo oneroso accepit, nisi fraudis particeps fuerit, relinquatur, L. 6. §. 8. que in fraud. Cred. Gratuito vero non accipit maritus dotem L. 56. §. 1. de dote. Nec qui ex sponsione lucratur Sandius lib. 3. tit. 13. def. 2.

§. 4. Si res sub conditione donata affectu opus non est, sed solus eventus sufficit. L. f. C. qui manum. non poss. ut donatio rescindi queat. Illud non refert, siue creditores jam missi sint L. 2. de Pretor. pignore vel non missi L. 17. pr. que in fraud. Cred. Dissentit Donnell. ad J. sed malè vid. Bachov. ad J. §. 6. de Act.

§. 5. Comprehenditur hic, uti supra, etiam negligentia Juris quæsitæ *L. 3. 4. 5. d. t.* vel si aliquid creditori per gratificationem, dicto modo datum *L. 17. §. f. ibid.* Non autem omissio lucri acquirendi *L. 6. pr. d. t.* excepta tamen, in favorem fisci, causa fiscali, cujus respectu & hæc pro alienatione habetur *L. 45. de Jure fisci*, vid. Grænev. *ad d. l. 6.*

§. 6. Si alienatio itaque in dictas leges impingit, habetur pro nulla, non aliter, ac si res semper in bonis debitoris mansisset §. 6. 7. *de Act.* Hæres tamen & similis persona secundum Cassium *l. 1. b. t.* in id, quod ad eum pervenit, tenentur. Sicuti alias hæc actio intra annum utilem creditoribus ad rem ipsam repetendam datur, post annum in tantum modo, in quantum ad possessorem pervenit. *L. 10 §. 24. b. t.*

§. 7. Alienatio judicii mutandi causa, definitur: quæ ideo fit, ut rei vindicationem possessor declinet & difficiliorem adversarium obtrudat *l. 1. §. 1. l. 2. ff. b. t.* Hæc pariebat, olim actionem contra alienantem ad Interesse *l. 1. pr. b. t.* Dolus regulariter probandus erat, *l. 1. pr. b.* Nam alias honesta est vox ejus, qui lites exsecratur. Usus hodie exiguus est, si enim alienator, utile judicium rei vindicationis suscipere paratus sit, ad quod tamen cogitur *arg. L. 27. §. 3. de rei vind. cessabit, l. 3. §. f. b. t.*

b. t. Hinc frustra de ejus pinguedine disputatur, frustra dicitur utilius esse actori, quod non adeo evidentem Juris in re probationem exigat *U. M. §. 2. b. t.* est enim in potestate rei, hanc actionem à se amoliri.

§. 8. Res litigiosa est: de qua lis mota est, quod hodie fit per citationem Schilt. *Exercit. XIII. §. 4.* Igitur in hoc solo à re, de qua in §. *prec.* differt. Pœna si reus rem alienet Jure Civili est solutio dupli ab emtore & venditore simul faciendâ fisco, vel hoc solo sciente, simpli cum annullatione contractus. Quæ eadem manet actorem actionem in judicium deductam alienantem *L. f. C. b. t.* Abrogatam esse contendit Grœnev. *ad C. b. t.* Processum contra alienatorem continuari hodie & contra possessorem executioni mandari ait Wissenbach *b. t. thes. 26.*

§. 9. Mevii doctrina est *p. IV. decis. 103. 104.* ut translato jure, vel re, de qua litigatur in alium, is, cujus non fieri interest, indemnis servari debeat. Hinc si nec actori, nec reo damnum infertur, alienatio omnino licita haberi debeat. Unde colligis omni casu interesse mensuram dare, sive reus, sive actor alienationem susceperit. Idem cum Mevio tenet, si mentem respicis Struv. *Exercitat. XLVI. thes. 51.* Eckold. *b. t. §. 8.* Perez. *in C. lib. II. tit. 55. n. 7.* si res legatur litigiosa, præstat hæres

hæres sumtus processus & litem periculo legatari, peragit, *Nov. 112. c. 1.* per quam correctâ est *L. 3. 4. C. h. t.*

§. 10. De Jure Civili jam à pœna litigosi eximebatur, quod in alium per transactionem, vel dotis causam, vel donationem propter nuptias translatum erat, cum hic cupiditas vexandi non præsumatur *diſt. Nov.* Donatio simplex autem, cum donator & donatarius, qua leges de litigiosis vendentibus similes haberentur, pœnæ ordinariæ obnoxia erat. Vid. Cujacium *ad C. h. t. p. 1296.* Sed hodie propter communem præstationem interesse his distinctionibus caremus.

§. 11. Quatenus propter annonæ caritatem, vel aliud periculum instans, alienatio prohibeatur, ex specialibus legibus addiscitur. Sicubi vero lex extat, ea non stricte interpretanda *arg. L. 7. C. de reb. alien. non alienand.* Spectat huc, quod in crimine læsæ Majestatis, postquam semel perpetratum alienationes non valeant, *L. ex judic. ff. de Accusat.* Quod administratores rerum alienarum sua alienent, cum sua causâ *L. f. C. Rem alien. gerentes.* Prohibita quoque erat certo casu alienatio omnium bonorum *L. si libertus ff. de Jur. Patronat.*

§. 12. Bonorum hæreditariorum i. e. quæ hæreditario jure alicui delata sunt, jure
Lube-

Lubecensi alienatio interdicta *lib. 1. tit. 10. art. 6.* intelliguntur tamen sub his sola immobilia, in reliquis enim cessat ratio legis, *Mev p. 6. Decis 238.* In dubio autem, eodem jure, bona magis acquisita, quam hæreditaria præsumuntur. Jus Saxonicum *lib. 2. art. 52. Weichbild art. 20.* itidem inter mobilia & immobilia secernunt. Illa sine consensu hæredum, alienari prohibent. Hæc quidem alienationi subjiciunt, sed tamen eo tempore, quo vel equo nobilis insidere poterat, vel publice ire atque redire alius. Postea enim homini jus amplius in sua bona non esse maiores nostri credebant *vid. Glossam ad cit. LL.* Unde, quam angustis limitibus definita fuerit alienatio, intelligitur.

TIT. XIV.

De Servitutibus.

§. 1.

Necessitas, vel dantis, qui rem integram servare non poterat, vel accipientis, qui non plene & integre eandem ex alterius manu, sed cum onere demum acquirere poterat, servitutem rerum introduxit. Definatur autem, quod sit jus in re aliena, vi cujus dominus prædii servientis in alterius utilitatem aliquid pati vel omittere tenetur.

§. 2. Quod jus in re sit demonstratio-
ne non eget, alias enim à personali, quæ ex
statu hominum fluit, non differret. Oportet
autem sit res aliena, ex communi correlato-
rum natura. Ast quod in patientia & non
facto consistere dicatur, ex lege Romana est
l. 15. §. 2. b. 1. Hodie siquidem multa onera
realia, quæ etiam in faciendo consistunt, præ-
diis imponi tralatitium est. Quæ tamen ser-
vitutibus accenseri, exinde constat, quod
germanicè: Dienste / & prædium, cui inhæ-
ret: Dienstpflichtig vocentur. Secernenda
nihilominus hæc probe ab iis operis servili-
bus, quæ à certa persona, citra impositio-
nem in rem ipsam stipulamur. vid. *Cæpolla
de servitut. præd. Urban. c. 2. n. 6.* Posses itaque
has servitutes germanicas dicere, cum sint è
moribus Germanorum. Brunnemannus con-
suetudinarias dixit *ad L. 8. C. b. 1.*

§. 3. Opus tamen est, vi definitionis,
ut ipsius prædii ratione onus præstetur. Ete-
nim si quis monopolio certo gaudet, ut so-
lus braxet &c. licet circumhabitantes ad cer-
tam distantiam emere cogantur, cum tamen
& inquilini, imo per consequentiam peregrin-
antes quoque se eximere non possint, mi-
nus exacte tale jus servitus dicitur, quod præ-
dium serviens hic deficiat, Brunneman. *d. l.
Schilt. b. 1. §. 4.* Interim tale reale privilegi-
um,

um, eodem ferè modo defenditur, possessori acquiritur, & finitur uti servitus. Ob eandem rationem genuinam servitutem non continet Lex 71. §. 2. de condit. & demonstr.

§. 4. Curate & anxie nimis vocabulo **UTILITATIS** * inhærebant Romani. Sane Paulus L. 8. b. 1. ait: Servitutem ut spatiari, cœnare in alieno, aut pomum decerpere queamus constitui non posse. Verum moderni hujusmodi jus servitutem appellare, non erubescunt, Verstegen de servit. Prat. Diss. 1. aff. 1. §. 11. Hotomann lib. 8. obs. 20. Imo ad commoditatem servitutem constitui posse, colligitur ex l. 3. de aqu. quotid. Et quidni, cum hæc sæpe ne vix quidem ab utilitate possit fecerni.

* Plane multa inutilia JCI Romani huic materia immiscuerunt & g. 1.) quod servitutis causa debeat esse perpetua L. 28. de S. P. U. quod quidem emollire & in alium sensum torquere tentat Mev. p. 2. dec. 35. sed perperam 2.) Quod servitutes sint individue l. 17. 3.) Quod ad tempus constitui nequeant l. 4. pr. de servit. 4.) Quod omnibus fundi partibus inherant l. 9. d. t. 5.) Quod per partes non constituentur l. 8. d. t. Id quod tamen in quibusdam fallit Stryk U. M. de S. P. R. §. 7. 6.) Quod nequidem consentiente Proprietario ab usu fructuario prædiis imponi possint l. 15. f. de usufr. 7.) Quod servitus ita, ut vicinus aliquid facere cogatur, tametsi nobis utilissimum sit, l. 6. §. etiam si servit. vindic. constitui nequeat.

8.) De utilitate non consenserunt, precise eam requirit Ulpianus l. 5. de S. P. R. sed in inutilibus servitutem consistere ait Labeo l. 19. de servitut. Et ad amenitatem aquam duci posse, asserit Pomponius L. 3. de aqu. quodit, quod Et Verius.

§. 5. Divisiones sunt in reales & personales, prout prædio, vel personæ debentur. In continuas & discontinuas. Illæ, quæ continuo usu exercentur. Hæ, quarum pro re nata tantum usus est. Porro in nominatas quæ nomen habent & innominatas quæ nomine peculiari destituuntur, ut in L. 8. de servitut. Ulterius in dividuas, quæ divisionem recipiunt, & individuas, quæ eandem respuunt. Sed hæ binæ divisiones usu carent. In affirmativas tandem, ubi serviens aliquid pati, & negativas, ubi aliquid omittere cogitur. Ultimo in Romanas & Germanicas, vid. §. 2. præced.

§. 6. Peculiaris servitus etiam erat operarum servilium, seu jus omnem utilitatem ex operis fervorum percipiendi. Quod morte quidem fervorum, sed non morte dominorum exspirabat L. 2. de serv. oper. Sed hæc ad Germaniæ statum non quadrat Grænev. ad h. t.

§. 7. Servitus realis dicitur: Setvitus, quæ servientis prædii libertatem minuit, dominantis utilitatem auget. arg. L. 15. pr. h. t. præ-

prædio ubique adhæret, nec mutato possessore extinguitur. Utilitatis vocabulum civiliter hic accipiendum, vid. Zasium *sing. intel. lib. 1. c. 1.* Quomodo cognoscatur, constitutio servitutis hujus, tradit Cæpolla *de servitut. c. 2. de S. P. II.*

§. 8. Subdividitur ratione prædiorum in urbanam, quæ prædio urbano, & rusticam, quæ prædio rustico debetur. Nam denominatio est à prædio dominante. Cæpolla *c. 11. n. 10.* Hinc conciliantur exempla servitutum relata in §. 1. *f. b. t. collata iis, quæ L. 2. pr. de S. P. R.* vid. Manzium *de servitutibus tit. 1. qu. 5. n. 22.* Quæ prædia urbana, quæ rustica explicat Cæpolla *d. l.* ubi naves ad urbana, molenina ad rustica refert. Differentiam horum supra vidimus *tit. 2. §. 24.* Vid. Strauch. *diff. 7. sb. 6.* qui respondere conatur ad *L. 4. in quib. caus. pign. tac.* ubi Neratius à loco prædiorum, distinctionem desumit. Sed Cujacius *ad f. §. prædiorum, de Servitut. præd.* Faber *lib. 19. Conj. 215.* Hotomann *lib. 8. O. 42.* singularem opinionem Neratium fovisse aperte fatentur. vid. supra *Proleg. §. 107.*

§. 9. Usus distinctionis dicitur esse 1. quod rusticæ solo non-usu amittantur *L. 19. §. 1. quem serv. amitt.* urbanæ facto contrario *L. 6. de S. P. II.* 2. Rusticæ pignorari possint, urbanæ neutiquam *L. 11. 12. de pign. typ.* 3. Urbanarum

rum nomine novum opus nunciatur, quod nomine rusticarum non permittitur Weizenegger *de servitut. dissert. 3. c. 1. §. 17.* 4. Rusticæ intermissionem habeant, urbanæ usu continuo possideantur *L. 14. b. t. L. 18. de S. P. U.* 5. Rusticæ in agendo & patiando, urbanæ etiam in non-faciendo consistant van Leeuwen. *Censur. forens. b. t.* 6. Rusticæ non nisi immemoriali tempore acquirantur *L. fin. de prescript. long. tempor. Mevius p. 9. decis. 165. n. 9. §. 10.* Sed ultima differentia infringitur ipsa citata *l. fin. C.* Dein, quæ usucapi nequeunt, pro his non competit publiciana *l. 9. §. 5. de publ. act.* Enimvero pro servitutibus competit publiciana *L. 11. §. 1. d. 1.* vid. Laudensem in *L. servitutes ff. de servitut. n. 4.* Penultimam refutat servitus altius non tollendi, relata inter rusticas *L. 2. pr. de S. P. U.* vid. Weizenegger *diss. 3. c. 3.* Quarta universalis non est, nam servitus protectum habendi rustica esse potest, & tamen semper possidetur. Tertia propter cessantes actionum formulas & nomina cessat, vid. supra *Tit. 10 §. 9.* adde Grœnev. ad *L. 1. de nov. op. nunciat.* Peti potest hodie ubique inhibitio. Neque secunda subsistit, quia servitus itineris, quæ oppignorari potest. *d. l. 12. de pign. Hyp.* etiam urbano prædio, teste experientia constitui potest. Igitur Marcianus in *L. 11. ibid.* intelligendus est

est de certis servitutibus alteri inutilibus. Prima vero differentia, est servitutum affirmatarum & negatarum, non rusticarum & urbanarum. Dissidentes vid. apud Stryk. *U. M. de servit. §. 6.* & Harprecht *§. fin. J. de servit.*

§. II. Exempla servitutum urbanarum sunt; alius tollendi & non-tollendi servitus. Ista, qua quis tenetur invitus alius ædificare, hæc vi cujus non potest, ædificare, licet maxime velit. Ita Cæpolla *c. 26. d. l. ubi & de usu.* Alii communiter supponunt statutum, quo nolente vicino alius ædificare non licet. Hic vicino permittente ultra præscriptam mensuram ædificium extollere, servitutum alius tollendi constitutam, unius jus imminutum, alterius adauctum esse dicunt. Sed manet insignis scrupulus unde constet Imperatorem de statutis, & quod probe notandum à privato arbitrio suspensis cogitasse cum tituli Codicis de ædific. privatis & aliæ leges de tigno juncto, identitem publicum commodum respiciant. Hinc rem non conficiunt, quæ cumulat Weizeneker *dissertat. S. c. 5. n. 16.* Nec est, quod ad *C. de adif. & L. 11. ff. de S. P. U.* hic respici cum Corrasio dicas, adeoque ad *L. civilem* generalem, ædificiis modum præcipientem. Nam hoc concessio, servitutum alius tollendi & non tollendi, rursus coincidere, necessum foret. Interim hodie tribus istis

modis, quos Capolla, Corasius, & Faber recensent, vid. Weizenegger *d. l. servitutum*, constitui posse fateor, sed jus Romanum ad tales respexisse, probabiliter diffiteri cogor. Probabilissime igitur cum Bacchov. *vol. 1. diff. 17. thess 2 lit. D.* has binas unam eandemque servitutum esse dicimus. Neque obstat, quod §. 2. 7. *de Act.* affirmativè formula agendi, ut, altius tollere liceat, concipiatur add. *L. 1. de S. P. U. l. 2. de S. P. R.* Intelligenti enim sunt textus, quod liceat cum efficacia altius tollere, ne alter vicissim contra ædificare possit. Et hoc vult quoque dicta agendi formula.

§. 12. De luminibus binæ servitutes occurrunt, luminum, qua vicino fenestras, luminis hauriendi causa, in communem, vel vicini parietem, immittere licet. *L. 4. b. 1.* Et ne luminibus officiat, per quam vicinus lumen vicino suo adimere, vel obscurare prohibetur *L. 16. de S. P. U.* Caveat acquirens, ne dicat: Uti nunc sunt lumina &c. Sed generaliter: ne luminibus officiat. Sic enim & futuræ mutationi prospexit, *L. 23. d. 1.* De refractione luminis & rara servitute vid. *L. 17. §. 2. d. 1.* Moderantur & hic statuta prospectum in vicini aream, & jura habendi fenestras, etiam in proprio. Ubi vero licentia naturalis non temperata, servitus constitui potest, ut quis vel nullas, vel non apertas, vel aliquas

tan-

tantum fenestras in suo habeat, vid. Manzi-
um *ad J. de S. P. U. n. 13.*

§. 13. Servitus ne prospectui officiat
ex ipsis verbis intelligitur. Modo usus ejus
esset frequentior. Servitus eadem, vel novi
prospectus acquisitionem notat Bachov. *ad*
Treut. d. l. ibef. 3. lit. O. vel concessionem pro-
spectus in certum locum. Schneidevvin *ad J.*
de servitut. §. 1. n. 26. Conventio hic dat legem
contractui.

§. 14. Servitus foraminis ein Gufstein
est: vi cujus dominus prædii servientes for-
vientis sortes è pavimento meo recipere te-
netur, vid. Grænevvegen *ad L. 28. de S. P. U.*
Durius hæc est servitus cloacæ, die Abzucht
vom heimlichen Gemach prolixè disputatum an
hæc etiam egestionem per servientis prædium
includat, quod conceditur, vid. *L. 1. §. 17. de*
cloac. si alias hujus servitutis non amplius
esset usus, *arg. l. 20. de S. P. R. l. 28. de S. P. U.*
Modo ita fiat, ut serviens quam minimè gra-
vetur. *Mev. p. 3. dec. 35. & 372.* Carpzovius *p.*
2. decis. 108. etiam cum incommodo vicini suf-
ferendi fatoris cloacam ædificari posse existi-
mat. Sed æquius negat Dn. Stryk *de Jure sen-*
sum §. 3. 19.

§. 15. Servitutem stillicidii, qua vel stillici-
dium alienum recipere teneor, vel meum alte-
ri relinquere cogor, exponit Dn. Thomafius

diff. de stillicidio. Weizenegger *d. diff. III. c. 6.*
 Fumum foetidum ex taberna in superius ædificium citra servitutum immittere non licet, vid. Gothofred. *ad l. 8. §. 5. si serv. vind.* De licentia fumum ducendi in plateam disponunt statuta vid. Weizenegg. §. 27. *d. l.* De furno vid. Capolla *d. l. c. 50.* de domo braxatoria *U. M. de S. P. U. §. 12.*

§. 16. Jus tigni immittendi est vi cuius tignum in parietem vicini immittere licet, germanicè : das Trahm-Recht vid. *l. 20. de S. P. R.* Practicè hoc à servitute oneris ferendi non differre vult Weizenegger *d. l. c. 4. §. 33.* Capolla *d. l. c. 58.* nisi solo onere reficiendi, quod in hac incumbit fervienti non illa. Et quamvis secundum magis & minus eadem servitutes secernat Conanus *L. 4. comm. 10.* Ut scilicet plus fit in onere ferendo : attamen puto germanico idiomate vix peculiari vocabulo distingui, ut potius videndum quid actum sit. Unde hodie parum inesse credo formulæ stipulandi *L. 33. de S. P. U.* Servitutum projectum habendi einen Ercker vel protegendi ein Wettertack vid. *L. 242. §. interjectum de V. S.*

§. 17. Rusticis servitutibus communiter accensentur : Iter, actus & via. Iter est jus ambulandi eundi *L. 11. b. t.* ein Durchgang. Potest etiam in prædio urbano constitui

tui vid. §. 10. *supra*. Comprehendit etiam ambulare *d. l.* Sed nescio an idiomate germanico, nisi aliud actum. Semel determinatum amplius variari non potest, licet tamen fervienti alium locum æque commodum eunti assignare. Cæpolla *de S. P. R. c. 1. n. 7.* Latitudo, si conventio eam non definit, spectat ad arbitrium boni viri *L. certo generi. 13. §. 2. b. t.* Actus est jus agendi jumentum vel vehiculum, germanicè *Durchfahr* vel *Viehtriff*. Moderatè utendum hac servitute, utiliter tamen *L. 9. de servitut.* latitudo determinatur ut in *cit. L. 13. §. 2.* Via definitur: Jus eundi & agendi ambulandi *L. 1. b. t.* Nisi specialia pacta adjiciantur ab actu sola latitudine differt, quæ hic ipsa lege definita. *L. 8. d. t.* Quod actus iterve ab eo separari non possint uti vult Weizenegger. *diff. 4. c. 4. n. 5.* hodie aperte falsum *U. M. p. 108.* In est ei jus hastam erectam ferendi, vid. Hert. ex Scalig. *in opusc. var.* Manzius *ad J. b. t. num. 127.*

§. 19. Aquæ ductus est Jus aquæ ductendæ per fundum alienum. Constituitur hæc servitus etiam in futurum, aqua licet nondum inventa *L. 10. b. t.* Quod si sine hominis facto aqua alicubi decurrit: superior illam intercipere potest. Cæpolla *c. 4. n. 54. d. l. vid. L. sicuti. §. Aristo ff. si servit. vindic.* Limita tamen *ex l. 10. tit. eod.* Pro aquæ usu hinc tali casu constituenda

da servitus aquæ non intercipiendæ, quam explicat Manzius *n. 228. d. l.* Non licet aquam per alienum ductam ulla ratione conspurcare. *L. 17. h. t. L. 3. de aqu. quod. & estiv.* Affines sunt aquæ haustus ex alieno fonte vel puteo, pecorum ad aquam appulsus. Illud naturale satis, quod inferior fundus aquam ex superiori defluentem etiam citra servitutum recipere teneatur. Quia & pinguedo superioris ad eum defertur. Cujacius *L. 49. ad Edictum Pauli l. 2. pr. de aqu. plu. arcend.* Cohæret fundo aquæ ductus, licet separatim à venditore fuerit acquisitus, vid. Schilt. *Exerc. XXX §. 127.*

§. 20. Pascendi jus, si quis habet in alieno itidem servitutis rusticæ species est propter *L. 39. §. ad E. Aquil.* Constituitur gemina ratione, ut vel ad certæ personæ vitam restringatur, vel acquiratur prædio. Hoc casu prædii utilitatem tantum respicit, ut numerum pecudum pro ratione prædii saltem in pascu abigere liceat. *Mev. p. 5. decis. 259.* Quamvis mos & statutum insuper hic decidant, *Weizenegger dissertat. 4. c. 6. n. 14.* Imo certa animalia à quibusdam pascuis sæpe plane excluduntur, *ibid.* Si personæ jus hoc concessum, videtur concedens respexisse ad ejus conditionem *Glossa in L. 1. de servitut.* quia servitutes personales competunt personis propter se ipsas *Cujacius ad L. 1. de servitut.*

Da-

Datur & compascuum, quod si universitati competat indivisibile est respectu singulorum, Weizenegg. *d. l. n. 17.* * Si vero plures privati compascuum exercent, eadem dicenda, quæ supra de conventionatione.

* *Ubi Et de jure der Neuter.*

§. 21. Super sunt arenæ cretæ fodiendæ, lapidis eximendi, calcis coquendæ, uvas premendi, frumendum exprimendi in alieno servitutes. Sed solo nomine intelliguntur. Plures adjicit Capolla *c. 14. c. 11.* Divisio earundem à quatuor Elementis desumpta. Scilicet prout utriusque, vel urbani, vel rustici prædii utilitas variat, eatenus quoque variant his competentes servitutes. Itaque nulla lege numerus determinari potest, vid. Manzium *b. t. n. 324. seqq.* ubi de jure lignandi, jure colligendi fructus in horreum vicini.

§. 22. Usus distinctionis servitutum continuarum & discontinuarum dicitur esse in præscriptione. Solas scilicet continuas longo tempore acquiri, in discontinuis vero requiri tempus immemoriale tradit Gail. *lib. II. O. 66. n. 7.* Quod tamen non obtinet in Saxonia, Carpz. *p. 11. const. 4. def. 8.* Imo suspectum est totum hoc traditum cum Dd. dissentiant. Vid. Toming. *decis. 54.* Qui quadraginta annos seu duplicatum usucapionis tempus requirit.

quirit. Ubi speciale jure hæc distinctio recepta ibi merito servatur, vid. Manzium *d.l. quest. §. n. 65. ubi LL. Bavariae*. Falsum quoque est, quod hæc distinctio prorsus sit eadem cum priorè, quod vel solum itineris exemplum docet. Numero practitorum sæpe tamen judex hic obruitur. vid. Schilt. *Exerc. XV III. thes. 7.*

§. 23. Affirmativas & negativas distinguere opus est in acquisitione. Negativæ enim constitutæ censentur, quam primum promissæ affirmativæ non sine usu & patientia fervientis *L. II. §. 1. de public. act.* In negativis quoque tempus præscriptionis à prohibitione demum computatur *Carpz. p. II. c. 4. d. 3.* Exdem non amittuntur solo non usu, sed fervientis facto contrario, nam alias de possessione libertatis non liquet. *L. 6. de S. P. II.* Verum circa affirmativas distinguendum, an signa servitutis supersint an non. *arg. d. l. 6. §. collat. L. 20. eod. tit.*

§. 24. Quæ ex moribus ortæ sunt servitutes reales, vel numero tantum à civilibus differunt, ut jus temonis immittendi, lignandi, vel definitionem & mensuram Juris Romani egrediuntur, ut, quæ hodie in faciendo consistunt, e. g. notissimæ rusticorum operæ, vel quæ commoditatem magis personæ, quam prædii respiciunt, ut : jurisdictio, jus capiendi
alau-

alaudas in alieno. Verbo : hodie omne onus reale censui oppositum, prædio adhærens commode ad hoc argumentum refertur.

§. 25. Servitutes personales cum persona intereunt, quia personæ debentur, ac inhærent. Divisio tamen non à rei natura defumta est, licet enim quædam reales, non nisi imprudenter ad dies vitæ restringantur, sunt tamen non paucæ, quæ in gratiam certæ personæ, morte ipsius desitura constituantur. *L. 4. de S. P. R.*

§. 26. Species civiles sunt : usus, usufructus, habitatio & operæ servorum. vid. §. 6. *supra b. t.* Usufructus est jus alienis rebus utendi fruendi salva rerum substantia *pr. 7. b. t.* Juris vocabulo jus in re indigitatur, quo scerari possit à jure colonario. Fruendi verbum plenitatem usus, quod omnes fructus usufructuarius percipiat, declarat. Rei alienæ adjectio à dominio utili distinguit eum. Ultima verba officium fructuarii describunt.

§. 27. Dividitur in Legalem & ab homine constitutum. Ille vel ratione certi officii competit ut clericis præfectis, in bonis ad eorum œconomiam destinatis. Vel ex statu alio fluit, & tunc ad jus personarum spectat. Hic vel à judice in judiciis divisoriis certis casibus per sententiam alterutri adjudicatur, *L. 6. §. 10. comm. divid.* vel à privatis sive actu
inter

inter vivos sive ultima voluntate in alium transfertur.

§. 28. In eo qui pluribus legatur, modo ulla ratione legatarii conjuncti uno deficiente reliquis accrescit *L. 1. pr. usufr. accresc.* Et quidem vel cum onere si mixtim, vel sine onere tantum conjuncti sunt Cujacius ad *L. un. C. de Caduc. tollend.* Hinc etiam est quod usufructuario certæ rei mortuo, usufructus non hæredi, sed ei cui usufructus omnium bonorum legatus accrescat. Menochius *lib. 4. præsumt. 40. n. 37.* Speciale etiam refertur in *L. 9. d. t.* deficit tamen accretio ei, qui jure speciali suam portionem retinet, *L. mulier. de condit. de demonstrat.*

§. 29. Objectum usufructus debet esse res utilis *L. 15. de servitut.* quæ usu non consumitur & corporalis *arg. l. 33. de S. P. U. l. 2. de usufr.* Sed ultimum vix attenditur, cum usufructus etiam in jure venandi, jurisdictione constituatur. Weizeneg. *diff. II. c. 4. n. 3. f.* Non excluduntur etiam statuæ & numismata *l. 28. §. 41. de usufructu.* De vestimentorum usufructu, ni fallor satis disputatum à Bachov. *Vol. I. D. 16. L. A. ad Tr. Donell. L. 10. c. 4.*

§. 30. Potest tamen in rebus consumptibilibus quasi usufructus constitui adjecta cautione §. 2. *J. de usufr.* Quæ tamen remitti potest. Ludvvell. *ibid. in Comment.* Non interest

est an inter vivos, an ultima voluntate constituitur. Voët. *ad §. 2. de usufructu.* utroque modo, ante mortem usufructuarii revocari nequit. *L. f. b. t. & sufficiet æstimationem restituisse, non rem ejusdem generis præcisè, d. §. 2. f. b. t.* Aestimatio fit secundum tempus acceptionis, non ejus, quo restituitur, Gailius *L. II. O. 46.* Usus hujus est in relicto uxori omnium bonorum usufructu Carpz. *p. III. C. 13. D. 13. vid. Rauchbar p. I. qu. 30.*

§. 31. Commoda usufructuarii sunt, perceptio fructuum, actiones pro ejus defensione & possessio *L. 3. pr. de usufructu.* Sub fructibus & alii proventus intelliguntur, adeoque & laudemium Franzkius tractat. *de laudem. c. 7. n. 53.* Item jurisdictio; prædio adhærens, Bocerus *de regalibus c. 3. n. 19.* Jus Patronatus Weizenegger *diff. 2. c. 5. §. 22.* Metallici proventus tamen, quia non renascuntur, * ad usufructuarium non spectant, sed saltim usura, quæ ex istis in sortem reductis percipiuntur. Metallis quoque privatorum dominio exemptis insigniter limitata est. *L. 13. §. 9. de Usufruct.*

* Multa quidem hic pro metallorum renascentia congestit Leisser *de J. G. lib. f. c. 24. sed valde verò dissimilia*

§. 32. Ut fructus percepisse dicatur, sufficit quidem separatio, *L. 78. de R. V.* Opus tamen est, ut vel ipse, vel alius ejus nomine se-

L

para.

paraverit. Nam si vis tempestatis deiecit, aut casu deciderunt, usufructuarius demum collectione acquirit, si fur abstulerit, cessante actione in quadruplum, simpliciter eos ab illo repetit. *L. 12. §. si fur. 5. ff. de Usufr.* Præstandus est usufructuario, licet perceptio fructuum defuerit, si hæres legatario impedimento erat *L. 36. §. f. & L. 37. de usufr.* Datur & actio ei, si medio tempore alio casu intercidit usufructus *L. 60. eod. tit.* In foetibus animalium, neutiquam specialis perceptio requiritur, hi enim nascendo ipsius fiunt *L. 28. de Usuris* Potest vero usufructuarius non ipse tantum re frui, sed eam aliis quoque locare, vendere, donare, &c. Non vero cedere, *L. 66. de jure dot. L. 12. de usufructu*, sed hoc de cessione obsoleta intelligendum, vid. Beyer. *b. t.* Transfertur in alium non diuturnius jus, quam ipse usufructuarius habet.

§. 34. Officium ipsius est, ut inventarium conficiat, & caveat, se boni viri arbitrio usurum & restitutum. *L. 1. §. 1. & 2. usufruct. quem cav.* & quidem antequam res tradatur *L. 13. de usufr. pr.* Postea tamen petitur utrumque omissum per implorationem officii judicis, Gail *Lib. II. O. 16. n. 5.* Excipitur vero ab hoc onere donator proprietatis * *arg. L. 28. de R. J. Fiscus L. 1. §. 18. de Jure Fisc.* & cui proprietatis sub die legata, *L. 1. C. b. t. L. 9. §. 2. ff. b. t.*

Non

Non vero is cui testator alterutrum horum remisit, ratio forte est, ne contradictoria velle videatur. Gutierrez in Repetit. ad *L. nemo potest. de legat. 1. num. 224. & 414.* Si tamen bona fide nactus possessionem nec de cautione interpellatus sit, fructus interea perceptos suos facit *arg. L. 2. §. 1. ff. quor. legat. vid. L. 13. pr. usufr. Gail. II. 46. n. 6.* Admittuntur etiam pignora *Gail. d. l. 0. 47. n. 4. Castil. de usufr. c. 18. n. 9. arg. L. 50. §. f. mandat.* Si bonæ existimationis sit usufructuarius admittitur etiam juratoria cautio *Gail. d. l.*

* *Neque obstat l. 4. C. de usufr.*

§. 35. Cavendum est omnibus proprietariis, & qui spem probabilem habent proprietatem consequendi *L. 8. usufr. cav.* Si non obitante cautione officio suo usufructuarius deest, convenitur ad interesse. *arg. §. f. 7. de V. O. L. stipul. non div. §. Celsus ff. eod. tit.*

§. 36. Præter rei custodiam *L. 65. de usufr. rem reficere ac reparare tenetur usufructuarius l. 13. d. t.* Hinc in demortuum arborum & ovium locum alias restituit *l. 18. d. l. impensas modicas gratis impendit, magnas tamen, de quibus iudex cognoscit repetit l. 7. C. de usufr.* Si vero has non sponte fecit de damno non tenetur *Weizenegg. diff. II. c. VI. n. 9.* Debet quoque abstinere à mutatione formæ rei *l. 41.*

de usufr. Tributa solvit ordinaria & extraordinaria *l. 7. d. 1.* Non tamen *as alienum* Carpz. *l. 1. R. sp. 104.* Si lis de usufructu, suis sumptibus eam peragit, si vero de proprietate, modicas tantum conferre tenetur docente Harpr. ad *7. de usufr.* §. 2. n. 173.

§. 37. Usus est jus in re aliena ea utendi pro indigentia & necessitate propria. Comprehenduntur tamen uxor, liberi, famuli, omnisque familia *l. 2. de uf.* Rem quidem locare nequit inquilinum vero recipere non prohibetur *d. 1.* Imo proprietarius eo invito partibus *ædium* vacuis non utitur *l. 22. §. 1. d. 1.* Tributa non solvit nec refectionis onera sustinet, nisi nihil fructuum domino relinquatur, arg. *L. secund. nat. 10. de R. 7.* Fundum ipse non colit regulariter, nec cum molestia proprietarii in eo moratur *L. 1. h. t.*

§. 38. Si vero usus inutilis futurus esset legatario, conceditur ipsi facultas illum locandi, & alii concedendi, ita tamen, ut novus acquirens pro necessitate usuarii, re utatur, vid. Carpz. *p. III. C. 13. D. 4.* Eadem potestas ei interdum ex præsumta testatoris mente competit, qui conditionis legatarii rationem in testamento habuisse censetur, *L. 12. §. 4. d. 1.* De usu pecorum, vid. *L. 12. §. 1. d. 1.*

§. 39. Habitatio est jus utendi *ædibus* alienis ad habitationem §. 5. *7. h. t.* Qui hanc habet,

habet, potest eam aliis locare, sed ejus usus, non extenditur ultra commoda habitationis, non ad emolumenta ex ædibus percipi solita alia. Hahn ad Wesenb. *b. inf. Præstat cautionem ut fructuarius & usufructuarius L. 5. §. f. usufr. quem. cav.* Illud speciale quod donari nequeat jus hoc *L. cum antiqu. de usufr.*

§. 40. In eo difficultas est, quomodo idiomate germanico usus & usufructus discernantur. Neque enim homines utuntur vocabulis barbaris: *Nutz, Niesung / Frucht, Niesung / Genießbrauch* &c. ut exinde cognoscere differentiam posses. Dicendum itaque vel ex adjecto aliquo epitheto liberaliore *V. C. völligen Brauch* vel additamento contrario: *zu seiner Nothdurfft* colligi posse. Si hæc non appareant recurrendum ad diversos effectus horum jurium, an aliquis forte expressus, unde de causa constare possit. Si de his itidem non liqueat, in dubio pro usu concludendum. Cum præsumtio sit, testatorem quam minimum voluisse heredem gravari.

§. 41. Præter has, alias servitutes conventionione constitui non posse ait Weizenegg. *dissert. 2. c. f. §. 22.* quia nostra conventionione, ut jus in re simile usui vel usufructui consequamur efficere non possumus. Cujacius *lib. XXIV. obs. 22.* Sed cum omnia pacta, quæ contra bonos mores non sunt, servanda sint, secundum

mores germanorum, non video, quid obstet. Modo satis perspicue prædii mentio fiat, & quod per modum oneris realis promissa utilitas imposita sit, distincte exprimatur. Et, quid videtur de juribus aperturæ, *Azungs Gerechtigkeiten/ Bogteyen/ Hals Gerichten &c.* Quæ sanè alienis rebus in hærent, & ad pacta originem non rarò referunt. Quis verò demonstrabit, his juribus adjici non posse, ut ad dies vitæ competant.*

* *Excipio tamen casum, ubi speciali lege taliter pacisci prohibitum. Exemplum supra vidimus de censibus irredimibilibus.*

§. 41. Servitutum constituit regulariter dominus arg. *l. in re mand. C. mand.* Non vero socius *L. 2. de servitut.* Nisi postea reliqui consentiant *l. 11. de S. P. R.* vid. *l. f. ff. commun. Præd.* Dominus proprietarius consentiente usufructuario recte imponit servitutum. Contra *L. 15. §. f. de usufr.* vid. Cujacium *ad §. Religios. 7. de R. D.* Casillo *de usufr. c. 35. num. 16.* Domini utiles secundum naturam dominii sui servitutum constituunt. Non tamen maritus in fundo dotali *l. 5. ff. de fund. dot.* Acquisitio autem longe favorabilior est, quæ cuilibet, qui contrahere potest permittitur.

§. 43. Acquiruntur servitutes ex conventionione, ultima voluntate & præscriptione.

Ne-

Neque hodie, qua conventionem inter pactum & contractum distinguendum, sicuti iure civili, vid. Cujac. ad *l. 5. de servit.* Quasi traditio accedat oportet. Nam servitus promissa solam personalem obligationem parit. *L. 1. §. f. de act. emt.* Fit autem quasi traditio vel inductione in fundum Gomez. *Tom. II. var. res. c. f. n. 25.* vel patientia servientis *L. 20. de servit.* vel præstita cautione. Negativas servitutes tamen à quasi tradendi necessitate jam exemimus. Quia non factum non potest quasi tradi. Qui semel promissit ad traditionem præcisè tenetur *L. ubi autem §. f. de V. O.*

§. 44. Ultima voluntate, testamento & Codicillis acquirimus servitutem, adeo, ut ipso iure, absq; facto hæredis in nos transeat, arg. *§. f. per qu. person. acq.* si scilicet servitus relicta sit realis *L. 19. §. 1. quem serv. amitt.* Dies usufructus vero ab aditione demum, si pure, vel existentia diei & conditionis, si non pure legatur, cedit. *L. un. §. 2. ff. quand. dies usufr.* Legatarius tamen de sua acquisitione securus non est, nisi prius adita ab hærede hæreditate *L. 86. de legat. 1.* Neque ipsi licet propria auctoritate possessionem apprehendere, sed ab hærede petere *L. 1. §. 1. quod legat.* Pœna, si contra fecerit, est in *§. 8. d. l.* vid. tamen Grœnev. ad *l. 13. quod. met. caus.*

§. 45. Omnes servitutes longo tempore

L 4

cum

cum titulo & bona fide acquiruntur. Continuas quidem titulum non requirere, communis opinio habet, Gilken *de Præscr. P. II. membr. I. c. 10. n. II.* Gomez. *d. l. p. III. c. 15. n. 27.* Sed hanc prostravit Røvardus ad *L. Scriboniam n. 7.* Justus error in facto tamen non oberit, *L. 1. §. sed etsi de aqu. quodit.* An scientia ejus opus contra quem præscribitur? Iterum inter leges & communem opinionem non convenit. *Legge final. C. de præscript. long. temp.* Imperator diserte negat. *Cypolla de S. II P. c. 20. n. 5.* post varias distinctiones præscriptionem longi & longissimi temporis à se invicem hic separat. Tempus immemoriale in discontinuis communis opinio rursus requirit. Sed rectius id de præscriptione sine titulo explicari ostendit Røvardus in *Tribon. §. 9.*

§. 46. Dein acquiritur etiam servitus adjudicatione, in judiciis nempe divisoriiis poterit imponere aliquam servitutem judex, aut fundo fundum servum facere *L. 22. §. sed etiam fam. hercisc. L. 7. §. 1. commun. divid.* Et lege tandem constituitur servitus, vid. §. 6. *supra.* Sic horrea privilegio gaudent, ne altius ædificando quis aërem ipsis auferat. Sic in distributione agrorum veteranis, leges servitutis simul dicebantur, *Cujacius ad lib. XLIX. Pauli l. 2.*

§. 47. Olim servitus alii per alium acquiri non poterat, adjectio itaque vicini profu-

Supervacua habebatur. *L. 5. comm. prad.* Idque eo, quod inanis esset contractus pro alio *l. 38. §. 17. de V. O.* Sed cum hodie pacta utriusque presentiam non requirent, alique pro alio pacisci liceat, præcipuè si ejus, pro quo pacifcor, interfit, servitutum quoque in gratiam alterius stipulari fas erit. *Schilt. Exerc. XVIII. §. 31.*

§. 48. Necessum vero est, ut quis servitute non jure familiaritatis utatur, qui enim hoc jure utitur, numquam præscribit, vid. *Stryk. de Jure familiarit.* Ratio est, quod quæ ex amore conceduntur libera maneat, nec alteri jus tribuant. Si tamen diutissimum tempus accedat, facillime jura proprie dicta & familiaritatis officia inter se commiscuntur. Numerus actuum non est determinatus in hac præscriptione, requiritur tamen, ut pluries e. g. iverit *L. f. de itin. act. priv.*

§. 49. Pro defensione servitutum comparata est actio confessoria. Hæc moribus nostris est actio orta ex quocunque jure, vi cujus alter aliquid pati, vel non facere, vel etiam facere in nostrum emolumentum tenetur. Dividitur in petitoriam & possessoriam. Hanc intendit potissimum, qui in possessione momentanea constituitur, ut per decretum manutenentiæ defendatur, semper fere concurrat cum aliquo interdicto, de quibus *tit. seq.* In illa probandum sine dubio servitutis domini-

um, quia fundamentum actionis est, & turbatio rei *L. 1. §. 1. b. t.* Imo, si prædium cujus servitutem vindicat, non possidet, & ipsius dominium probare debet. *L. 16. & 17. de except.* Illud non interest, an emphyteuticario superficiario vel pignoratitio jure fundum possideat actor, *L. 16. de servit.* usufructuario tamen confessoria non dabatur, *L. 1. pr. si usufr. pet.* Sed huic usufructus vindicandus erat. Verum hodie cum actiones in factum concipiantur, usu carebit hæc subtilitas.

§. 50. Melius erit vero publiciana experiri, cum hic requisita usucapionis sufficiant, nec opus sit, ut probemus auctorem nostrum fuisse dominum, vid. supra *tit. 6.* Nihil itaque obstat, quo minus confessoria usum non aliter esse dicamus, nisi ubi propter æquale possessoris jus, publiciana locus esse nequit.

§. 51. Petitur moderna actione, ut iudex servitutem nostram esse declaret *L. 8. §. etsi quid. si serv. vindic.* ut adversarius omnia impedimenta tollat *L. 9. d. t.* ut cautionem de non amplius turbando, secundum officium iudicis, pro se & successoribus præstet, *L. 7. d. t.* In usufructu speciatim, si reus rem usufructuariam possidet, petimus, ut restituere jubetur. *L. 5. §. f. si usufr. petat.* Habetur itidem ratio fructuum in usufructu, & ejus, quod nostri

nostri interest, si de reliquis servitutibus lis intentata V. C. si ob aquam interceptam prata exaruerunt *L. 4. L. 18. si servit. vindict.*

§. 52. Si in contractu, vel testamento & codicillis certus locus servituti non est determinatus electio est debitoris, quem velit assignare, modo non fiat captiose *L. 26. de S. P. R.*

§. 53. Fluit ex jure servitutis etiam potestas reficiendi *L. refectio. comm. præd.* Omnia tamen ratione temporis & modi ita temperanda, ut servienti dominans, quam minimum gravis existat. Sufficit enim ei, si suum scopum obinet *L. 22. de S. P. R. & L. 15. de servitut.* Inde Commissarii præsentis adhibendi, qui circumstantias probe explorent & referant, ne judex remotus inepte decidat, *Mev. p. III. dec. 372.*

§. 54. Modi servitutum finiendi sunt vel universales, qui ad omnes pertinent, ut confusio, jus temporarium concedentis, remissio, & conditionis vel diei eventus. Vel particulares, ut: mors naturalis, non usus, factum servituti contrarium approbatum, interitus rei, consolidatio & cessio.

§. 55. Confusio non tantum accidit si idem utriusque prædii dominus esse incipit. *L. 1. quemadm. servit. amitt.* sed & si à sociis prædii dominantis communis, communiter emtus fundus serviens. *L. 27. de S. P. R.* Non tamen

men si alterius focii proprio fundo debeatur servitus, licet ab utroque socio ematur fundus serviens, *d. l.* Neque si partem tantum fundi servientis emunt. Vel si hæres quidem institutus sum, res vero mihi serviens, alteri pure legata. arg. *L. 64. de furt.*

§. 56. Extincto jure dantis, extinguatur jus accipientis. *L. lex vœtigalizi. de pignorib. & hypoth.* Hinc si superficiarius, emphyteuta, vasallus &c. servitutem imponunt, desinit, si harum personarum jus extinguatur.

§. 57. Remissio non tantum servitutem tollit, si diserte servitus remittatur, sed si quoque quid servituti contrarium fieri permittitur, *L. 8. b. 1.* Conditio vel dies sua natura omne negotium finiunt. Quandoque tamen in hoc nostro argumento, licet existant, mitius explicantur *L. 12. C. de usufr.*

§. 58. Morte finitur servitus personalis, ut liquet ex ipsa definitione. Interdum tamen unius morte non finitur ususfructus ut *L. 17. C. de usufr.* Morti æquiparatur professio religionis, quæ bonorum capax non est, arg. *L. 8. §. tale, de libertat. legat.* Si enim religio capax bonorum eundem monasterio ad dies vitæ acquirit, *Authent. ingress. C. de SS. Eccles. vid. ibid.* Richter. Capitis diminutio hodiè ignoratur vid. *Grœnevveg. ad L. 1. ff. quib. mod. usufr. amitt.* Tradunt, tamen quod banno imperiali

periali amittatur. Carpz. *Prax. Criminal. qu. 140. num. 27.*

§. 59. Cessione alteri facta amittitur servitus, sed quædam servitutes propter rerum naturam, ut: oneris ferendi, quædam legis prohibitionem, ut: usus cedi nequeunt. Sed hoc quicquid est, vel ad cessionem antiquam, vel hodie ad servitutis acquisitionem referendum. Rei interitu, vel alia insigni mutatione ita, ut nomen amittat, Donellus *l. X. c. 18. usufructus amittitur, l. 5. §. rei mutatione ff. quem usufr. amitt.*

§. 60. Quod si ipse proprietarius rem mutet, datur actio ad restituendam formam priorem, vel ad interesse *L. 5. §. f. d. t.* Si ipse usufructuarius mutat utiliter, consequitur expensas, arg. *L. 206. de R. J.* Si tertius mutet, usufructuarius habet interdictum: quod vi aut clam, aut actionem in factum legis Aquiliae. Ad alias tamen servitutes dicta de rei interitu & mutatione non spectare volunt, arg. *L. 20. §. si sublatum. ff. de S. P. U.*

§. 61. Insignis deterioratio rei privat pariter usufructu. Dicitur vero talis, quæ causam proprietatis notabiliter deteriore reddat. Nam ipsi fructus sunt in potestate usufructuarii. arg. *L. 9. de usufr.* Opus tamen cognitione judiciali, nec propria autoritate ejici potest. arg. *L. non est sing. d. R. J.*

§. 62.

§. 61. Non usu longi temporis amittuntur servitutes affirmativæ. Non tantum si quis plane non utatur, sed et si modo præscripto non utatur *L. 10. §. 1. quem serv. amitt.* Negativæ vero facto contrario servientis, alias enim de non-usu hic non liquet, nisi contrariius accedat usus. Si servitus alternis annis tantum competit, tempus amissionis duplicatur, *L. 7. b. t. ff.* Nunquam tamen triplicatur *Struv. b. t. thes. 56.*

TIT. XV.

De Possessione.

§. 1.

Dominium à possessione* cœpisse dicitur, & sine possessione exigui usus est. Imo possessio præcipuus domini fructus, nec non præcipuum ipsius accessorium habenda. Multæ actiones domino quoque occasione possessionis competunt. Merito itaque huc refertur. Definitur rei** detentio animo*** sibi habendi. Sed plenius intelligetur dein ex divisione.

* De varia significatione hujus vocabuli vid. *Strauch. diff. 6. §. 10. De Etymologia Grotium in floribus spars. Bachov. ad Treutl. b. t. Biccium in prim. questione ad L. 3. ff. de A. & A. P.*

** Suf-

** Sufficit tamen detinendi facultas sine actus L. 3. §. 13. b. Bicc. in aur. sect. III. §. 145.

*** Hic animus vero in infantibus præsumitur L. 3. C. de A. & A. P. qua non obscure corrigi L. 1. §. 3. ff. h. t.

§. 2. Differt possessio regulariter à nuda detentione & hinc aliud possidere, aliud in possessione esse in jure nostro. L. 9. l. 10. §. 1. b. t. Non perpetua tamen hæc differentia est, sed tenere tantum dicitur is, qui vere possidet, L. 44. §. 2. b. §. 5. 7. de interdictis. Et contra possidere, qui animum sibi habendi non habet, ut L. 17. §. 1. depositi. L. 1. §. 13. de Public. act. Hinc jus ex quo quis possidet potissimum respiciendum, ut de firmitate & efficacia possessionis, judicare possis, alias enim acceptionis varietate facile decipimur.

§. 3. Utrum possessio sit jus quæritur? L. 49. pr. b. t. Plurimum ex jure mutuari princ. d. l. Juris esse §. 1. d. l. plurimum facti habere L. 19. ex quib. caus. major. facti non juris esse L. 1. §. 3. b. t. dicitur. vid. Cujacium lib. XVIII. O. 24. Qui ita quoque ad d. l. 49. rem componit, ut naturalem plus facti, civilem possessionem plus juris continere dicat.

§. 4. Scilicet juris aliquid esse dicitur, 1. quod citra factum acquiritur & in alium transit, ut : dominium in suos hæredes, quod
citra

citra factum amissum recuperatur, ut: patria potestas post reditum ex captivitate, vel 2. quod juri innititur v.g. dominio servituti &c. vel 3. quod jus producit, ut: contractus actionem, vel 4. quod per jus definiri potest, ut: usufructus. Prima ratione possessio juris non est, sed facti, *d. l. 1. §. 3. b. t. d. l. 19. L. 4. de A. vel O. hered.* Excipe tamen effectum usucapiendi *L. 30. ex quib. caus. maj.* Secunda vero, prout vel civilis vel naturalis est, plus nunc de jure, nunc vero de facto participat. *d. l. 49.* Tertia ratione juris rursus dici potest, propter varios juris effectus quos producit v. *l. 29. ad L. Ag. l. 128. de R. 7.* Introduxit quoque varias actiones, quibus eam in foro defendimus. Cum tamen non contra possessorem agamus actiones reales dici nequeunt, v. Huber. *L. IV. digress. c. 16.* Quarta ratione jus itidem non est, cum per jus vix commode definiatur.

§. 4. Res possessæ debent esse in commercio, certæ *l. 32. in f. re usuc.* corporales quia possessio proprie à sedibus dicitur, ab aliis possessoribus vacuæ *l. 3. §. 5. b. t.* quod tamen de eodem genere possessionis intelligendum. Nam naturalis & civilis ejusdem rei pluribus competere potest.

§. 5. Dividitur possessio, non quidem, ut genus in suas species, sed secundum acciden-

dentia sua vid. *Bicc. d. l. §. 147.* in naturalem, quæ animi sibi habendi, sed non domini & civilem, quæ cum animo domini rem detinet. Hæc requiritur in usucapione. Dicitur & ratione modi naturalis, quando rem ipsi corporali actu possidemus & civilis, quando rem solo animo, ministerio alterius personæ detinemus. Est porro vel bonæ fidei, quæ conjuncta est cum existimatione se jure possidere. Vel malæ fidei, si scilicet possessori probe constat, quod alterius injuria rem possideat. De effectu prioris *supra tit. 4.* Vel justa, quæ nititur titulo justo, vel injusta, quæ vel precaria, vel clandestina vel violenta. Præter usucapionem hujus distinctionis usus est in publiciana, quæ justam adfuisse supponit. Vel rerum corporalium, quæ vera, vel rerum incorporalium, quasi possessio dicitur. *L. 32. in f. de S. P. R.* Potest quoque tandem in tot dividi classes, quot sunt tituli, ut: pro emptore pro dote &c. sed hoc vix usum in causarum decisione habet, vid. *Bicc. d. l.*

§. 6. Civiliter ratione prioris possidet dominus *L. 1. §. 2. uti possid.* Ille, qui ex habili titulo rem acquisivit, sive sit bonæ fidei, sive malæ fidei possessor *L. 3. §. 21. b. 1.* Conjux rem donatam arg. *L. 3. pro donat.* Modo donatio non fit plane prohibita. Emphyteuta super-

M

ficia.

ficiarius & vasallus, qui aliquatenus sunt domini. Struv. *Exerc. XI. thes. 55.* Naturaliter vero usufructuarius, creditor & qui immisionem in bona impetravit, fur *L. 15. de A & A. P.*

§. 7. Acquiritur Possessio animo arg. *L. 4. §. 3. b. t.* In iis tamen, qui intellectu carent æquior sententia est, curatorem ipsis acquirere. Requiritur præter animum etiam corpus, non quidem, quod semper contactu corporali opus esset *L. 3. §. 3. b. t.* Nam & oculi nec non adspectus sæpe hic sufficiunt. *L. 1. §. 21. L. 18. §. 2. d. t.* Sicuti nec conjunctio animi & actus corporales in uno præcisè homine exiguntur. Sed animo nostro, actu autem corporali alterius possessionem adipiscimur, ut in constituto possessorio *l. 18. b. t.* vel si procuratoris mandato cum libera, aut speciali instructi opera usi sumus. Bachov. ad Treutl. *l. 18. pr. b. t.* Vel viceversa actu corporali nostro & alterius animo possidere incipimus ut tutoris, aut curatoris. Coll. *J. A. tb. 14. 15. b. t.* De personis, quæ possessionem acquirere non possunt, vid. Bicc. *d. l. §. 157.* Coll. *J. A. b. t. tb. 7. per tot.*

§. 8. De solennibus apprehensionum & actibus satis efficacibus sæpe lis oritur. Jure civili appositione custodis *L. 51. b. t.* clavium *L. 74. de contrah. emtion.* instrumenti rei donatæ apprehensione *l. 1. C. de donat. adop-*
tio-

tione *l. 16. precar. nobis consulimus.* Præcipue tamen hic mores regionum attendendi, qui sæpe peculiaria solennia in rebus immobilibus definiunt. Secundum regulam tales esse debent, ut certe rei acquirendæ aliquatenus respondeant. Pufend. *de J. N. & G. lib IV. c. 6. §. 12* Hinc ferarum possessio decipulis, retibus, laqueis &c. acquiritur. Modo fera ita inclusâ, ut aufugere nequeat *l. 55. d. A. R. D.* sola enim vulneratio possessionem non tribuit *§. 11. J. de R. D.* Reliquarum rerum mobilium possessio signatione *l. 14. de act. emt.* motione de loco ad locum optime paratur. Immobilium autem ingressu, effossione glebæ, circumpositione sepimenti, suspensione insignium, cultura, perceptione fructuum, frustuli ligni excissione adhibitis, quo magis res insensu incurrat, testibus & Notario. Sunt & signa communia, custodia, factæ impensæ, habita cura &c.

§. 9. Videndum insuper an multi competitorum futuri, multaque contradictio timenda, quo sane casu significantissime possessio apprehendenda, ut fere nil actuum extantiorum reliquum faciamus, unde alter de insigniore & efficaciore possessionis apprehensione gloriari queat. Neque vero alteri prioritas incautè concedenda. Dicendum hinc possessionem nos occupasse, non

vero nos etiam occupasse. Optime possidere incipit, qui auctore iudice incipit. *Necht l. III. art. 83. Weichb. art. 29.*

§. 10. Imo hoc absolute necessarium, si quis rei immobilis possessionem domino contradicente ingredi velit. *L. 3. C. de pign.* Non obstante, quod pactum intervenerit, de re libere occupanda. De cujus efficacia tamen vid. *Blum. de Ord. Cameral. von vier Cammer-Fällen/ Exceptiones alias ab hac regula tradit Schilt. exerc. II. th. 17.* sic principes imperii apprehensa prius possessione, postea confirmationem ab imperatore peti posse, ait *Klock. tom. 1. conf. 8. n. 62.*

§. 11. Rerum incorporalium possessio exercitio impetratur, & quidem, si longius se extendat jus aliquod: exercitium in diversis locis instituendum, ne pro parte acquisivisse dicamur. *Schilt. de exercitat. th. 24. lit. B.*

§. 12. Res compositæ v. g. domus uno actu acquiruntur. Sed istæ, quæ ex pluribus corporibus constant e. g. grex, sicuti non una possessione possidentur, verum singulæ suam causam habere dicuntur *l. 30. §. 2. de usuc. & usurp.* Ita quoque non acquiruntur nisi quis sigillatim singulas apprehenderit.

§. 13. Mutare sibi neminem posse causam possessionis *l. 1. §. 19. h. t.* dicitur: ita, ut ex injusta justam, ex nulla aliquam efficiat. Illud

tamen fieri omnino potest, ut ex iniusta, alia iniusta fiat. *L. 1. §. 1. b. t.* sicuti & tota regula, de solo animi destinatione capienda. Nam si actus alius accesserit, indubie possessio mutatur, Bacchov. ad Treutl. *vol. 2. diff. 21. th. 2. lit. F.*

§. 13. Retinetur possessio eodem modo, quo acquiritur. Imo facilius solo animo e.g. si quis non relicta persona alia à fundo egressus redeundi animo, licet alius interim eam ingrediatur *l. 41. 46. b. t.* Multo magis ergo retinemus si alius nostro nomine, ut: colonus, sit in possessione *l. 3. §. 11. b. t.* Plane his etiam fundum deferentibus *l. 3. §. 8. d. t.* Semper tamen tali casu spes adesse debet, accessu nostro non difficulter ingressum denuo expulsum iri *l. 18. §. 3. l. 25. §. 1. Coll. f. A. d. l. th. 24.* Præsertim cum possessionem in sola facultate consistere dictum fuerit, & expellendi facultas jure nostro permessa, modo fiat in continenti *l. 3. §. 9. de vi & vi arm.* Unde exactius facultatem repellendi dicit Dn. Thomas. in not. ad Strauch. *d. diff. th. 23.* In continenti tamen fieri dicitur, licet quis se accinxerit, vel amicos convocaverit. Bacchov. *d. l. th. 7. lit. D.* Nam tempus præparationis ipsi actui inesse dicitur. Nimis liberalis vero Gail. *lib. 1. de pace publ. c. 6.* videtur. Res mobiles speciatim retinemus, quatenus sub custodia nostra sunt, ut si velimus apprehendere possimus

L. 3. §. 13. b. 1. peculiare est in seruo fugitivo
L. 1. §. 14. d. 1.

§. 14. Amittitur possessio nobis ini-
tis. Uti in specificatione. Vel si quis mortu-
uum in locum nostrum intulerit. Si quis se
arrogandum dederit, §. 2. *J. de acquis per arrog.*
Si quis moriatur, *de exceptionibus ad success.*
ab intest. Si mare vel flumen fundum occupa-
verit, *L. 3. §. laqueo.* Si dejecti sumus alterius
violencia. Vel si nos reuersos, qui clam oc-
cupauit, admittere nolit. *L. 1. d. 1.* Si pecus ab-
errauerit. Si res exciderit, ut inuenire ne-
queamus *d. l. 3. §. 13.* si in flumen demersa &c.
Secundo uolentibus, de relictione, traditio-
ne &c. Corporis & animi actum conjunctim
requirit *L. 8. b. 1.* Uterque latet in constituto
possessorio *Bicc. d. l. §. 169.* Quod si res nostra
possessa apud alium e. g. colonum, si hic alii
tradat rem immobilem amittimus, si uero res
mobilis, sufficit intervertendi animo facta
contrectatio *l. 47. b. 1.* Quotiescunque tamen
priori casu spes adest facillioris recuperatio-
nis; totiescunque non obstante coloni facto,
possessionem retinemus *uid. Bachov. d. l.*

§. 15. Probatum possessio per actus pos-
sorios, cuiuslibet iuri uel rei proprios. Modo
adhuc adfit facultas insistendi, nam alias nos
habuisse per dictos actus tantum probamus.
Limitationes tamen habet assertio de insisten-
tia

tia vid. Mascard. de Probat. V. III. c. 1179. Notissimi actus possessorii sunt : solutio collectarum , perceptio fructuum &c. Neque nocet, licet testes de distinctis actibus deponant singulariter, modo ad unum scopum colliment. Præcipue notitia humanorum negotiorum hic comparanda. Per instrumenta, an per testes fiat, non interest. Quando unus testis sufficiat, vid. Gail. l. O. 7. n. 2. Ludovicus Postius decis. 470. n. 2. § 8. vel ocularem judicis inspectionem Idem. O. 101. de manutenentia. Si tamen instrumentum super ipso contractu, ex quoquis possessionem derivat, confectum, tum demum possessionem probat, si mentionem rei præsentis faciat, arg. l. 18. b. t. vid. Cynum in l. 2. inf. C. b. t. & ex eo Bachov. d. l. tb. 6. lit. H. quamvis nec hoc plene probet, si tertius ipsius vendentis possessionem neget. Mascard. V. 3. C. 1183. d. l. Ipse animus possidendi, ut probetur opus non est. vid. Masc. d. c. 1179. quilibet enim suo commodo studere censetur. Usus possessionis varius.

§. 16. Quod quis non teneatur edere titulum, nisi in hæreditatis petitione, vel si de regali conveniatur, aut reus præsumtionem contra se habeat, quæ hanc, de cujuslibet possessionis justitia, excludat, Dn Klein. in not. MSt. ad Lauterb. de hæredit. petit. Quod relevet ab onere probandi, licet hoc privilegium omnibus

mnibus reis, etiam ex jure ad rem, fit commune, quod in pari causa conditio possidentis melior, arg. *t. iiii. de publ. act. & cond. ob turp. caus.* quod quilibet possessionem suam etiam vi defendere possit *l. 1. C. unde vi.* Particulares effectus sunt, quod immobilium possessio liberet à satisfactione, quod possessio pignoris jus protimiseos tribuat *l. 16. de reb. auct. jud. possid.* Quod civilis possessio ceteris paribus rem usucipiat. Quod eadem fructus lucratur.

§. 17. Remedia, quæ in judiciis occasione possessionis proponuntur non una fuerunt. Nam olim in edictis suis prætor multa de possessione sanxit unde casu obviente interdicta sæpe desumebat, vel plane noviter interdicebat. Erant autem interdicta sententiæ ad interim dictæ, vid. Alciatum *lib. III. parerg. c. 15.* de possessione pronuntiata, usque dum proprietatis causa discussa esset. Gemina vero ratione hæ sententiæ executioni mandabantur, vel enim res citra processum ipsius prætoris exequentis auctoritate peragebatur, vel actio dabatur, in casu non præstita interdicto obedientiæ. Cum autem agentes ad Prætorum interdicta fundamenti loco provocarent, ipsæ actiones interdicta dicebantur, arg. *Inscript. b. t.* Imo interdicta aliquamdiu actionibus jam fere solis usu obtinentibus

pra-

præmittebantur §. 7. *J. b. t.* Donec tandem interdicto non præcedente solæ actiones citra ambages proponebantur *l. f. C. interd.* Bachov. *vol. II. diff. 20. th. 1. lit. B.* Unde & Ulpianus per interdictum ad jus ordinarium civilius remitti actores dicit *l. 1. §. 2. si ventr. nom. mul.* & opponit extraordinariæ viæ executivæ, modum agendi per interdicta, dum non amplius adeo usitata. vid. Balduin. *ad §. f. j. b. t. Ravard. ad l. 15. de R. I.*

§. 18. Distinguebantur remedia positoria juris Romani in recuperandæ, retinendæ & adipiscendæ possessionis. Pro recuperanda competit interdictum unde vi, sive ab initio possessio vi ablata sive clanculum occupata & postea vis opposita *L. fin. C. unde vi.* Non datur tamen contra eum, cui debetur honor: ut patronum *l. 1. §. 4. t. t.* Nec ultra annum, nisi ad id, quod præterlapso anno ad dejicientem pervenit *d. l. 1. pr. l. 4. de interd.* Quæ ratione & in hæredem competit *d. l. 1. §. 48.* Illud tamen non obest si quis ipsum dejicientem antea vi dejecerit §. 6. 7. *de interd.*

§. 19. Adipiscendæ possessionis est interdictum quorum bonorum, quod datur hæredi civili & bonorum possessori prætorio *L. 1. quorum bonorum* ratione rerum corporalium *l. 1. pr. b. t.* non ratione incorporalium *l. ff. b. t.* quia in corporalia non sunt intercipi sine

corporalibus, Balduin. *ad §. 3. 7. de interdict.* hinc debita a debitoribus hæreditariis hoc remedio non exiguntur *d. l. f.* Non vero interest siue b. f. siue m. f. res possideantur à reo, modo pro hærede vel possessore possideat. Balduin. *d. l. n. 13.*

§. 20. Quod si quis eo conventus de titulo singulari excipiat, tum demum liberatur, si vano prætextu non usus fit, Balduin. *d. l. n. 20.*

§. 21. Quod legatorum interdictum pariter huc refertur. Tendit vero ad adipiscendam possessionem rei, antequam heres possessionem apprehendit, & falcidia detracta à legatario propria auctoritate occupata, vel si legatarius in bona legatorum conservandorum causa missus, satisfactionem accipere noluit ab herede, & possessionem occupavit.

§. 22. Tertio hujus loci esse dicitur interdictum Salvianum, quod datur creditori unicuique ad consecutionem possessionis sibi constituta.

§. 23. Quartum & ultimum est interdictum, ne vis fiat ei qui in possessionem à prætore missus, sed non admissus fuit, quamvis debitor hic præstando interesse liberetur.

§. 24. Verum primum propter possessionem in S. A. I. ipso jure in heredem trans-

transeuntem & remed. *L. f. C. de edict. div. Hadr.* hodie inutile est. Secundum tot circumstantias supponit, ut casus moraliter non sit dabilis. Tertium habet quidem hoc commodi, ut solus pignoris nexu, non oppignorantis dominium probandum, sed cum tantum contra debitorem *l. i. C. precar.* detur, qui citra propriæ turpitudinis allegationem, se dominum non fuisse dicere nequit, exigua sane prærogativa ejus est præ actione hypothecaria. Potest tamen aliqualis usus esse contra tertium, si causam à debitore habet & res adhuc apud eum extet, & ita accipe *l. i. ff. b. t.* ne contrarietur *c. l. C. de precar.* Aliter DN. Berger in Resol. ad Lauterb. *b. t. de interd. salv.* Cumque hodie ipse Magistratus per satellites suos actorem in possessionem mittat, & quantum usu carebit.

§. 25. Retinendæ possessionis remedium est interdictum uti possidetis. Quod describitur: Interdictum, quod datur contra turbatorem possessionis noctræ, ut possessores nos declaremur, turbans desistat, interesse præstet, caveatque de impropterum non amplius turbando. Interdum, ut plane puniatur turbans *v. c. si vulneravit* vel alias violentia insignis fuerit, Menoch. *de retinend. Remedio 3. n. 256.*

§. 26. Ejus usus non tantum contra eum est,

est, qui litem proprietatis meditatur, vel possessionem sibi contendit, sed contra eum, qui quacunque ratione mihi molestus est, in eam mea libere utar. Casum vide in *L. 3. §. 1. Uti possidet.* Non tamen agitur cum effectu contra eum, à quo ipsi possessionem nostram vitio se acquisivimus Mascardus *conclus. 1176.*

§. 27. Illud tamen non requiritur ut actor dominus sit, aut jus in re habeat. *L. 1. §. f. uti possid.* Neque impedit hanc actionem quod turbans de dominio excipiat, nisi idem in continenti probet. Totiescunq̄ue enim frustra disputatur de possessorio, quotiescunq̄ue constat de petitorio. Cum hoc jus contineat, illud factum. Pro defensione rerum incorporalium itidem hoc remedio utimur, sed pro corporalibus mobilibus, aliud *tit. utrobi comparatum*, quod tamen à priori non nisi formula differt. Si utriusque probationes æquales esse contingat, ambo in possessione relinquuntur, donec alteruter in petitorio vicerit, *l. 3. pr. uti possid.*

§. 28. Verum pro recuperanda possessione hodie bina remedia juris Canon. ex Canon. Redintegr. *c. 3. qu. 1.* & ex *c. sape X. de restitut. spoliat.* praxi obtinent. Et quamvis in Canone Redintegr. revera nil novi contineatur, sed Episcoporum dejectorum restitutio, Glossæ auctoritate tamen, latius explicari & ad

ad plures casus extendi cœpit, vid. Schit. *Exercitat. 47. §. 33.* Menoch. *Remedio 15. Recuperand. possess. n. 5. seqq.* Illud quidem, regulis interpretandi convenit, quod licet de Clericus scriptus ad Laicos etiam applicatus sit canon, nam & hi defensione digni. Sicuti & circa recuperanda jura recte eodem utimur. Quod & de mobilibus dicendum, cum hic rerum, nulla fiat distinctio, Cravetta *consil. 90. n. 4.* Commodatarius, depositarius &c. hoc minus recte instituunt, quia plane non possident nisi dominus absit, arg. *L. 1. C. si per vim.* aut si quis res commodatas & apud se depositas instar accessorii possessionis suæ ereptæ saltim petat, arg. *L. 1. §. quod autem. de vi & vi armat.* Cessionario illud non denegatur, cum & civilia interdictiona cedi possint, Menoch. *n. 49. d. l. An & spoliator dejectus à domino, hic cum efficacia agat, vid. prolixè ex Strauch. apud Schilt. d. Exerc. §. 56.* Menoch. *Remedio I. Recuper. n. 169. & seqq.* Contra successorem singularem non datur nisi quis ex *cit. c. sepè* simul agat, vel ille aliquo modo ad spoliolum concurrerit, Menoch. *remed. 15. n. 8.* Summariter quidem hic proceditur, vid. Anton. Matthæi in *L. naturaliter. §. nil commune. de acquir. vel amitt. Possess. in tantum ut ne quidem observentur feriæ. Attamen tempus aliquod ad probandum spoliatori concedendum, neque testium remissiones, si ali-*

aliter fieri nequit, deneganda, Menoch. *d. l. n. 23. 24.* Spoliati est, spoliū & possessionem probare. Ultimum solum sufficere communiter volunt. Debet enim possessione à spoliato ostensa, possessor suæ acquisitionis causam docere Cravetta *consil. 240. n. 3.* Neque hic de pœna violentiæ agitur, quæ pro natura delictorum liquidiorē probationem requirit. Restituendi & hic etiā fructus, sed ita tamen ut impensæ in eorum collectionem factæ, facienti pariter reddantur, Chassanæus *Conf. 61. n. 56.*

§. 29. Secundum juris Canonici Remedium ex *d. c. sepe.* priora remedia in eo adauxit, quod recuperationem etiā contra tertium possessorem promittat, licet spoli in praxi non fuerit conscius, * Schilt. *d. l.* An actionem, an conditionem ex capitulo voces de quo disputat Menoch. *d. l. Remed. 16. n. 7. 8. 9.* non interest. Sufficit iudici ostendere textus, quibus inquitur, de nomine vana lis est. Atque hac ratione, quotiescunque quis per exceptionem non competentis actionis nomen actionis à nobis extorquere intendit, nos in tuto locare possumus. Petitur res cum fructibus perceptis & percipiendis à tempore spoli, plane si quid desit, quod affectionem recipit in litem juratur, vid. *c. gravis. de restit. spol. l. si quando C. unde vi.*

* Solide

* Solide quidem quod b. f. possessor immunis sit, ex eo demonstrat Menoch. d. l. quod Papa unico peccatum precavere studeat. Neque malam fidem supervenientem, arg. à publiciana desumpto, hic possessori nocere debere, adde Lanfranc. in Rubr. de caus. poss. column. 2. Versu: secunda conclusio. Secus tamen esset si b. f. possessor rem gratis accepisset. Multo minus restituere cogendus, qui tantum rem alienam non tamen vitiosam esse sciuit. vid. Menoch. d. l. n. 11. Et seqq.

§. 30. Cum vis requiratur, sequitur quod contra clandestinum possessorem, hic non agatur, nisi vi resistat ex post facto, tunc enim pro violento possessore habetur, arg. L. f. C. unde vi.

§. 31. Quod si possessor b. f. denuo vi deturbetur, tunc ipsi, non vero primo spoliato succurritur, arg. c. ult. de ordinib. cognitionum. secus omnino est si m. f. possessor dejectus sit & verus dominus superveniat. arg. L. bona fides ff. depositi.

§. 32. Excluditur hic vis compulsiva, quæ actionem: quod metus causa, parit. Non tamen vis ablativa Menoch. d. l. n. 65. 66. Illud per canones quoque accessit, quod contra hæredes agatur non tantum, in quantum ad eos pervenit, sed ad plenam restitutionem Abbas ad c. cum dilectus. de ordinib. cognit.

§. 33. Aliud remedium sc. implorationem officii judicis suggerit Menochius d. l. in quo

qua non præcise vis respicitur, sed sufficit a-
ctorem ostendere, quod possederit. & quod
iniquè ac citra factum ipsius possessionem a-
miserit. Cæterum septendecim remedia re-
cuperandæ possessionis congescit Menochius.
Planè viginti duo Maranta. Sed explicata tria
posteriora plenissima & tutissima sunt, Gail.
L. ii. obs. 75.

§. 34. De remediis retinendæ posses-
sionis vid. Menoch. *d. l.* Potissimum hodie fre-
quentatur processus mantenentiæ, vi cujus
judex non saltim ad petitionem turbati, sed
quoque ex officio possessorem manutinet.
Quandocunque vis turbativa, durante præci-
pue lite de proprietate interveniat, Gail. *lib. 1.*
O. 147. n. 12. Lancellott. *de attentatis p. II. c. 12.*
Cessat quoque hic distinctio inter res mobi-
les & immobiles corporales & incorporales,
Menoch. *d. l. Remed. 3. n. 100. & n. 283.* Modo
res sine peccato possideri possit *idem d. l. n. 156.*
vel res non sit mera facultatis, aut vitiose ab
ipso turbante possessæ, *idem Remed. f. n. 15. &*
17. Requiritur tamen possessio præsens, cujus
acquisitio probatur, nam continuatio præsu-
mitur eo ipso, quod interruptio non appareat,
Cacheranus *decis. 99. n. 51.* Statim nihilominus
eliditur hæc præsumptio, si adversarius suam
possessionem simul ostendat, Gail. *de pignorat.*
c. 22. in f.

§. 35. Celeriore expeditionem dicitur habere, quam actio ex interdicto uti possidetis, Postius *obs. 2. n. 42.* Imo ad eum extenditur, qui vi è possessione ejectus est, Postius *obs. 4. n. 12. de processu manutenentiæ.*

§. 36. Cessat verò si quis ipse v. c. claves tradiderit, vel alias propria voluntate possessionem amisit Menoch. *Remed. Retin. 3. n. 280.* Item si nullitas instrumenti perspicua & quis exinde v. c. censum petat. Postius *obs. 7.* Sequestrum regulariter hoc remedium non excludit, cum possessione non privet, nisi sequester à partibus voluntarie fuerit appositus, vid. Postius *obs. 60.* qui integro volumine hoc remedium explicat.

§. 37. Saxones utuntur processu inhibitionis, quem delineat Schvwendendörffer in *Coll. pract.* Petitio est eadem uti in actione uti Possidetis, annecti tamen solet, ut turbans si jus se habere putat, citetur ad illud docendum. Quod itidem iudex in inhibitione, repetit, subditi tamen inhibitionem non impetrant, nisi dominus prius relationem ad curiam transmiserit. Camera impertit mandata cum, vel sine clausula. Illa habent vim citationis ordinariæ. Gail. *lib. 1. obs. 19.* & regulariter decernuntur. Hæc verò quia speciem executionis continent, non locum habent, nisi periculum in mora, vel quis in instrumento

propria autoritate occupandi facultatem concesserit, vel factum tale, quod nullo jure justificatur, v. Gail. *lib. 1. art. 13* & Blum. *ad O. Cam.* Fatendum hodie multo laxiorem esse usum mandatorum & inhibitionum, quam interdicti uti possidetis. Cum & dominii favitiam coërceant, novum opus inhibeant &c. *de modo proced. vide infra.*

§. 38. Cæterum interdicta prætoria commode dividuntur in ea, quæ ex fonte universali & quæ ex fonte singulari fluunt. Illorum pauca sunt. Hæc vero rursus vel de rebus privatorum, vel sacris, vel publicis competunt. Vid. distincte Bicc. *d. l. §. 122.* Illud apparet pro diversitate casuum, diversa interdicta Prætorem dedisse. Prout publica utilitas, vel quoque æquitas intuitu singulorum exigebat. Inde nil arcani tot formulis de rivis, de aqua &c. inhæret. Possunt plures longe addi, si de pluribus quæzatur, modo præcedentis regulæ memores sint iudices, adeoque ex defensione à magistratu subditis debita, & cura, quam pro Republica gerere fas est, hoc quicquid est dependet. Non opus est ergo ad rivulos Romanorum recurrere, cum ipsum Jus Naturæ, docente id contra Grotium Pufendorf. possessionis favorem commendet, & à proprietatis quæstione sæcernet. Dulcius hinc ex ipso fonte hauritur.

§. 39. Neglexit quoque jam magnam partem horum interdictorum *Compend.* Lauterbach. Et quamvis Pagenstecher in *scilicent.* non sine bile lacunam imaginariam suppleat *Man. II. p. 188.* Attamen nescio an usui pratico inserviat tale supplementum. Cuilibet judici prudenti liquet, quod circumstantiis, quas interdicta prætoria supponunt, concurrentibus, læso liberum sit officium ejus implorare, cum naturalis æquitas hic fundamenti loco sit. Sed cessante hodie anxia formula, cui jam Constantinus repudium dedit, quid obliget, ut multo sudore inquiramus, in quem rivum vel Romanorum cloacam circiter intrudamus naturalissimam nostram petitionem. Quo tamen adytus juris nostri præclusi non maneant, percurramus in explicatione interdictorum civilium singula exempla, ad ductum laudati Biccii & ipsius Pagenstecheri.

TIT. XVI.

De Acquisitione & Retentione.

TIT. XVII.

De Amissione & Recuperatione possessionis.

QUæ sub his titulis pertractanda erant, jam mutato consilio titulo præcedenti inferere ac totum possessionis argumentum non interrupta tela pertexere placuit.

TIT. XVIII.

Quibus modis Dominium amittitur.

§. 1.

AMittitur dominium, nobis volentibus, dum rem perdimus, dum alienamus, dum præscribi eam patimur, vel nobis invitis. De prioribus satis dictum *tit. 4. tit. 6. tit. 13.*

§. 2. Posterioris generis modi sunt vel particulares, & ad res certas restricti, vel magis communes. Illuc refer ablationem rei nostræ mobilis ab hoste, transitum feræ de loco nostro ad alium, fugam ejusdem è custodia nostra. Huc spectant rei interitus, mors, abjudicatio judicis & amisio pænalis.

§. 3. Non sola statim ablatione in bello res amitti dicitur, sed tum demum si hostis ad castra, vel locum munitum eandem pertulerit. Hinc si in via à milite nostro deprehensus spoliis suis exiit, pristino domino suum restituendum est, *Grot. de J. B. & P. Lib. III. 6. 6. §. 3. n. 1. 2.*

§. 4. Feræ satis commodè in dominio principis esse dicuntur vel ejus ad quem spectat

Etat jus venandi. Illud vero falvis distinctio-
nibus venationum aliter fieri non potuit, quin
hoc dominium temporarium effet, ita, ut fi-
mul ac fera in alienum locum fe contulit, alte-
rius effe diceretur, *vid. fupra tit. 3. §. 5. ubi li-
mitat.*

§. 5. Propter eandem rationem, quod
fera inftar accessorii rei immobilis, in qua nu-
triantur fe habeant, statutum eft, ut fera à me
inclufa & nutrita, fi aufugerit, exeat è meo
dominio. Neque appenfa gnorifmata hic
fufficere, ut illam retinere dicar, contra Gro-
tium recte annotavit Pufendorff. *lib. 4. c. 6. §.
12. de J. N. & G.* excipe tamen fi plane man-
fuefacta fit fera idem *d. l. Simon in not. ad Grot.
lib. 2. c. 8. §. 3. Struv. in refolut. LL. obftant. ad
Exerc. 41. thef. 8.*

§. 6. Sic & in immobilibus fpeciatim,
fi flumen mutato alveo per fundum privatum
fluere incipit, dominium amittitur, licet Jure
Civili, fi denuo novum alveum fluvius defe-
rat, in gratiam priorum poffefforum illud re-
vivifcat, *vid. tamen fupra tit. 4. §. 8. in f.* Inun-
datione diuturniore, fi nullum retentionis fi-
gnum extet, pariter dominio privamur, Grot.
d. l. §. 10. n. 2.

§. 7. Mors, uti in proverbio eft, omnia
folvit, adeoque & dominium. Hinc hærede
deliberante, vel hæreditatis delationem igno-
rante,

rante, hæreditas jacere dicitur, eo scilicet sensu, quod actu nondum sit in alicujus dominio. Licet jus adeundi certis personis delatum, reliquorum occupationem excludat, *vid. supr. tit. 2. §. 8.*

§. 8. De interitu rei notissima est regula: Res perit suo domino. Neque interest an casu pereat, an facto alterius, nisi quod ultimo hoc casu, si perentis dolus accesserit, pro lubitu juramento in litem rem æstimare liceat. Modo agatur de re restituenda, *vid. L. 68. de R. V.*

§. 9. Judex in judicio finium regundorum si antiqui fines non extent, nec non in judiciis divisoriiis, si res divisionem non recipit, sæpe alteri dominium aufert, & pecuniæ summam addicit. Referrî possunt ad hunc amittendi modum, omnia, quæ supra de specificatione, ferruminatione, inædificatione, &c. leguntur. Nam recte à Grotio animadvertum est, naturaliter in dictis negotiis res communes fieri, sed in civili statu judex ut controversiam componat, alteri rem in solidum, alteri pecuniam adjudicat. Adeoque adjudicatio non raro amittendi dominiî modus est.

§. 10. Amisiones pœnales variæ erant apud Romanos, præcipuè propter vim adhibitam, vel dictum mendacium. Sic si quis
rem

rem propriam vi ingrediebatur, si rem se non possidere per mendacium asseruerat &c. pœna erat amissio rei. Quæ tamen hodie obtineant difficile est dicta. Tot insuper erant species caducitatis pro ditando fisco, sed *de his alibi*. Illud indubie practicatur, quod mercium publicano non professarum dominium amittamus *t. t. de public. & vectigal* Confiscationes bonorum damnatorum ad mortem multum, hodie restrictæ, vid. Dn. Stryk. *de cautelis Testam. t. 3. §. 53. & 54. Mev. p. 1. Decis. 187. n. 8.* Aliud exemplum amissionis est in *L. un. C. ne liceat potent. vid. capitul. 3. p. 1. pag. 101. apud Baluz.*

§. II. Possunt insuper plures casus è legibus specialibus addi, non tantum enim, per leges sumptuarias sæpe constituitur, ut quis rei contra prohibitionem adhibitæ dominium amittat: Sed & in aliis negotiis idem non raro fit, *vid. supra tit. 8. §. f. de damno infesto* ad de quæ de thesauro artibus magicis invento, adduci solent *ad tit. de R. D.* Videbimus & modum amittendi soluto matrimonio, ratione eorum quæ conjuges sibi invicem vel in totum, vel propter nuptias dederunt. Sæpe itidem vasalli sub pœna amissionis beneficiorum è locis peregrinis evocantur. &c.